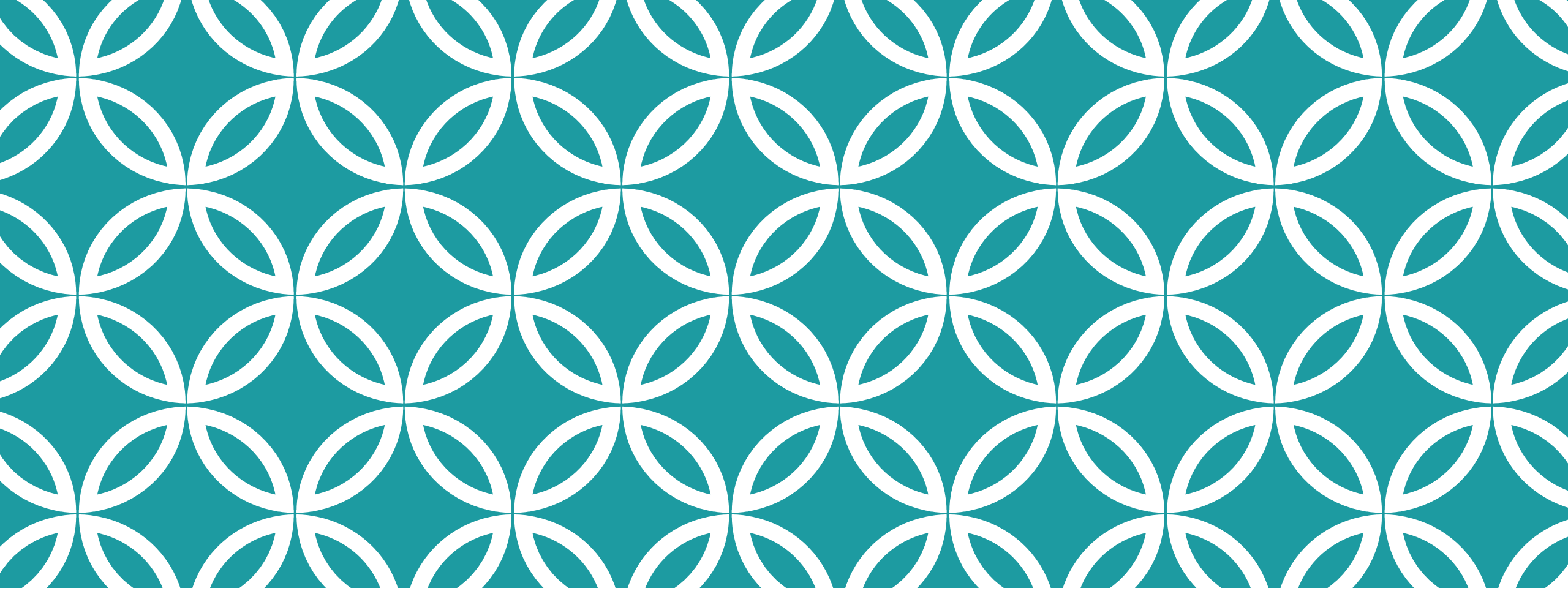
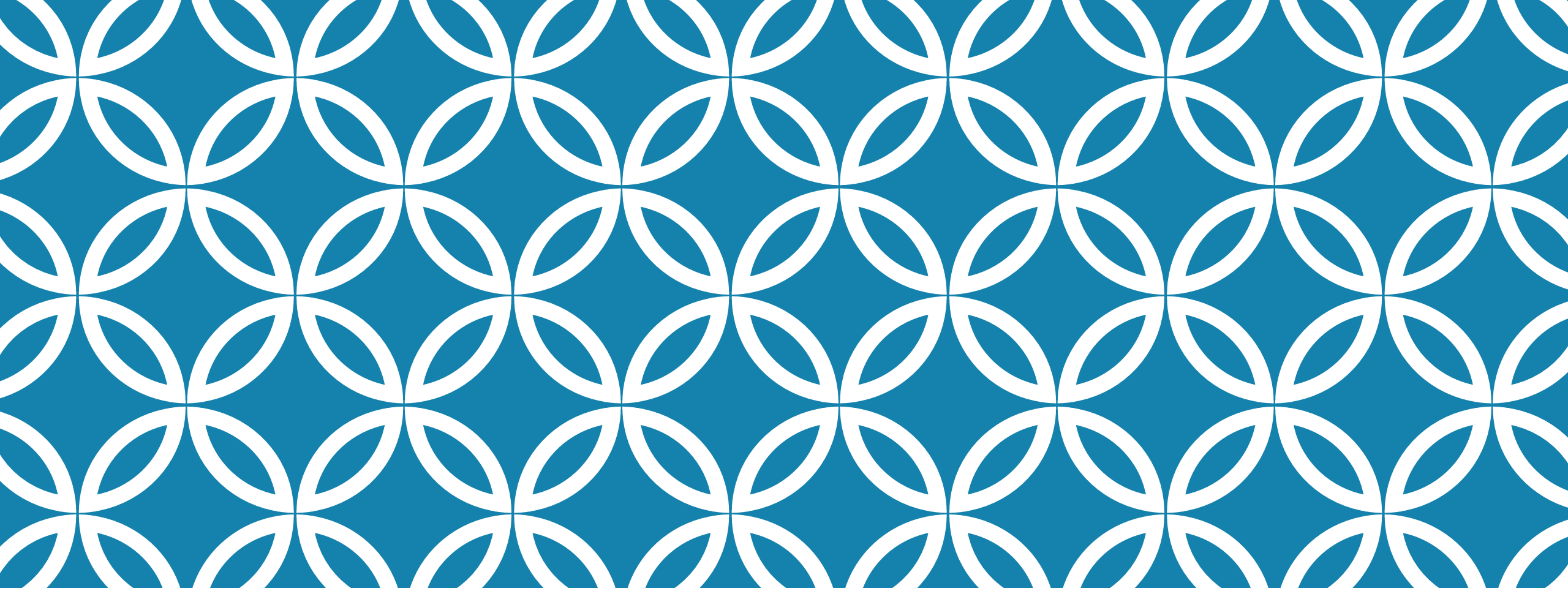

İŞ KAZASI, MESLEK HASTALIĞI, VAZİFE MALULLÜĞÜ VE MESLEKİ REHABİLİTASYON PROJESİ

Yılmaz AKKOYUN
Sosyal Güvenlik Uzmanı

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE SOSYAL HAKLAR

İş kazası, meslek hastalığı, vazife
malullüğü

İŞ KAZASI TANIMI (ÇERÇEVESİ)

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13 üncü maddesinde iş kazası;

- "a) Sigortalının iş yerinde bulunduğu sırada,*
- b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,*
- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,*
- d) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,*
- e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır"*

şeklinde tanımlanmıştır.

İŞ KAZASI TANIMI (ÇERÇEVESİ)

Buna göre, bir olayın iş kazası sayılabilmesi için;

Bir kazanın (zararlandırıcı olay) meydana gelmesi,

Kazaya maruz kalanın sigortalı olması,

Kaza sonucunda sigortalının ruhen veya bedenen engelli hale gelmesi,

Kaza ile ortaya çıkan zarar arasında illiyet bağı bulunması,

Kazanın Kanunun 13 üncü maddesinde belirtilen hallerden birisi kapsamında gerçekleşmesi,

gerekmektedir.

MESLEK HASTALIĞI

❖ Meslek hastalığı;

Sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleri olarak tanımlanmıştır.

❖ Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;

Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usûlüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,

Kurumca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi,

sonucu Kurum Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi gerekmektedir.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNCA SAĞLANAN SOSYAL HAKLAR

Bir olayın iş kazası veya meslek hastalığı sayılması durumunda, prim ödeme gün şartı aranmadan;

- İstirahatli olan sigortalılara **geçici iş göremezlik ödeneği** ödenmektedir.
- Meslekte kazanma gücünün **%10 ve üzerinde** kaybı halinde **sürekli iş göremezlik geliri** bağlanmaktadır.
- Vefat eden sigortalının yakınlarına **cenaze ödeneği** verilmektedir.
- Sigortalının hak sahiplerine **ölüm geliri** bağlanmaktadır.
- Hak sahibi kız çocuklarının evlenmesi halinde, **evlenme ödeneği** verilmektedir.

VAZİFE MALÛLLÜĞÜ TANIMI

MADDE 47- (Değişik: 17/4/2008-5754/27 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanlar için aşağıdaki hallerde vazife malûllüğü hükümleri uygulanır. 25 inci maddede belirtilen malûllük; **sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazadan doğmuş olursa, buna vazife malûllüğü ve bunlara uğrayanlara da vazife malûlü denir.**

VAZİFE MALÜLLÜĞÜ KAPSAMI

Buna göre 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin 6 ncı fıkrasındaki;

“Bu Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara bu kapsamda oldukları sürece uygulanmaz.”

hükmü gereğince Kanunun 4/1-(c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar hakkında Kanunun 13 ve 14 üncü maddelerinde düzenlenen iş kazası ve meslek hastalığına ilişkin “Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri” uygulanmamakta olup, görevinin neden ve etkisi ile malul hale gelen veya vefat eden kamu görevlileri hakkında “**Vazife Malullüğü**” hükümleri uygulanmaktadır.

Bu çerçevede, 5510 sayılı Kanunun 4/1-(c) kapsamında sigortalı sayılan kamu görevlilerinin vazife malulü sayılabilmeleri için;

Malul kabul edilmeleri ve maluliyete neden olan olayın “Vazife Malullüğü Durumları” kapsamında olması,

Vefat edenlerde ise, vefatına neden olan olayın “Vazife Malullüğü Durumları” kapsamında olması,

Maluliyete veya vefata neden olan olayın “Vazife Malullüğünü Engelleyici Durumlar” kapsamında olmaması, gerekmektedir.

MEMURLARIN MALULİYET ŞARTLARI

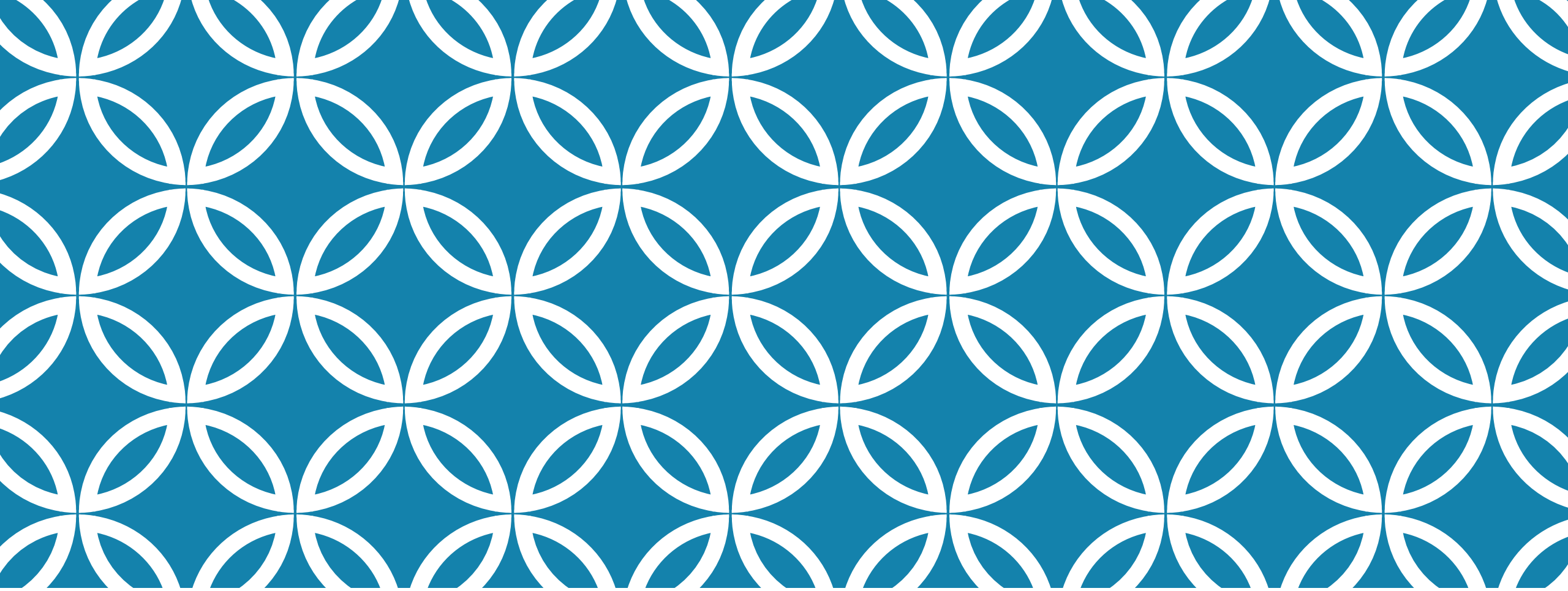
Kanunun 4/1-(c) bendi kapsamında sigortalı sayılan kamu görevlilerinin “Malul” kabul edilmeleri için ise;

- Çalışma gücünün en az % 60’ını kaybetmeleri,
 - Vazifelerini yapamayacak şekilde meslekte kazanma gücünü kaybetmeleri,
 - Hastalıklarının kanunlarında tayin edilen sürelerden fazla devam etmesi,
- durumlarından birinin gerçekleşmesi gerekmektedir.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNCA SAĞLANAN SOSYAL HAKLAR

Vazife malulü olduğu Kurumumuzca kabul edilenlere, **vazife malullüğü aylığı** bağlanması için herhangi bir **sigortalılık süresi ya da prim ödeme gün sayısı şartı aranmamakta olup**, ilgililere en az 30 yıl hizmeti varmış gibi aylık bağlanmaktadır. Bağlanan aylıklar, **maluliyet derecesi ya da maluliyet türü esas alınarak** ayrıca artırıma tabi tutulmaktadır.

Vazife malullerinin kendisine veya hak sahiplerine ve yakınlarına aylık bağlanması dışında gerek Sosyal Güvenlik Kurumunca, gerekse diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca **anne ve babaya şartsız aylık bağlanması, sanal intibak, faizsiz konut kredisi, istihdam hakkı, serbest seyahat kartı** gibi bir çok sosyal ve kültürel hak sunulmaktadır.

İŞE ALIŞTIRMA

Mesleki Rehabilitasyon
Komisyonu

STEVEN HAWKING

Stephen Hawking 1960'ların başında 21 yaşındayken tedavisi olmayan Amyotrofik lateral skleroz (ALS) hastalığına yakalandı. Motor nöronların zamanla yüzde seksenini öldürerek sinir sistemini felç eden; ancak beynin zihinsel faaliyetlerine dokunmayan bu hastalık, Hawking'i tekerlekli sandalyede yaşamaya mahkûm etti. Ünlü bilim insanı, 1985 yılından bu yana sesini de yitirmiş olduğu için, koltuğuna yerleştirilmiş, yazıları sese dönüştürebilen bilgisayar sayesinde insanlarla iletişim kurabiliyor. Şu anda Hawking, bilimsel uğraşlarında ve günlük yaşantısında çevresinden ve ailesinden büyük destek almaktadır. Konuşmak istediği anda, elindeki elektronik aleti sıkarak, sandalyesine bağlı özel bilgisayarının ekranına, dakikada ortalama 10 kelimeyi sıralayabilmektedir. Bu sessiz konuşan dehanın, özel bilgisayarının hafızasında yaklaşık 2600 kelime bulunmaktadır. Böylece herhangi bir kelimeyi söylemek istediğinde ekrana yazabilmektedir. Sağlıklı insanların konuşmalarında kullandığı kelime sayısı da 2500 civarındadır. Dolayısıyla Hawking, duygularını ifade etmede kelime sıkıntısı çekmemektedir.

OSCAR PISTORIUS

Oscar Pistorius (d. 22 Kasım 1986, Pretoria) Güney Afrikalı paralimpik koşucu.

100, 200 ve 400 metrede dünya rekoru sahibi ve karbon fiber yapay protez bacakları yardımıyla koşuyor. Yarışmasını sağlayan yapay bacakları yüzünden aynı zamanda diğer yarışmacılar karşısında fazladan avantaj sağladığı iddialarını da doğurmuştur. Bu yüzden Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği 2008 Yaz Olimpiyatları'nda yarışmasını engellemiş, ancak daha sonra yapılan testler sonucu engelin kaldırılmasına karar verildi. En iyi dereceleri: **100 metre 10.91 sn**, 200 m 21.41 sn, 400m 45.07 sn olup hepsi de clasT-44'ün dünya rekorudur.

40 YIL ÖNCESİNE AİT SORU?

«...

Sosyal Sigortalar Kurumundaki Mesleki Rehabilitasyon hizmetlerini böylece özetledikten sonra, kendi kendimize şu suali sorabiliriz?

Acaba Sosyal Sigortalar gibi bir kurum, bugüne kadar, neden dörtbaşı mamur bir mesleki rehabilitasyon hizmetini geliştirememiştir...))*

1. Nitelikli meslek mensubu personel bulunmaması,
2. Kurumsal altyapı eksikliği,

Sosyal Sigortalar Kurumu Kartal Mesleki Rehabilitasyon ve İş Kazaları Hastanesi Başhekim

Dr. Haldun SİRER

SSK Bünyesinde Mesleki Rehabilitasyon konulu konuşma metninden alınmıştır.

*İstanbul Tabipler Odası Arşivi

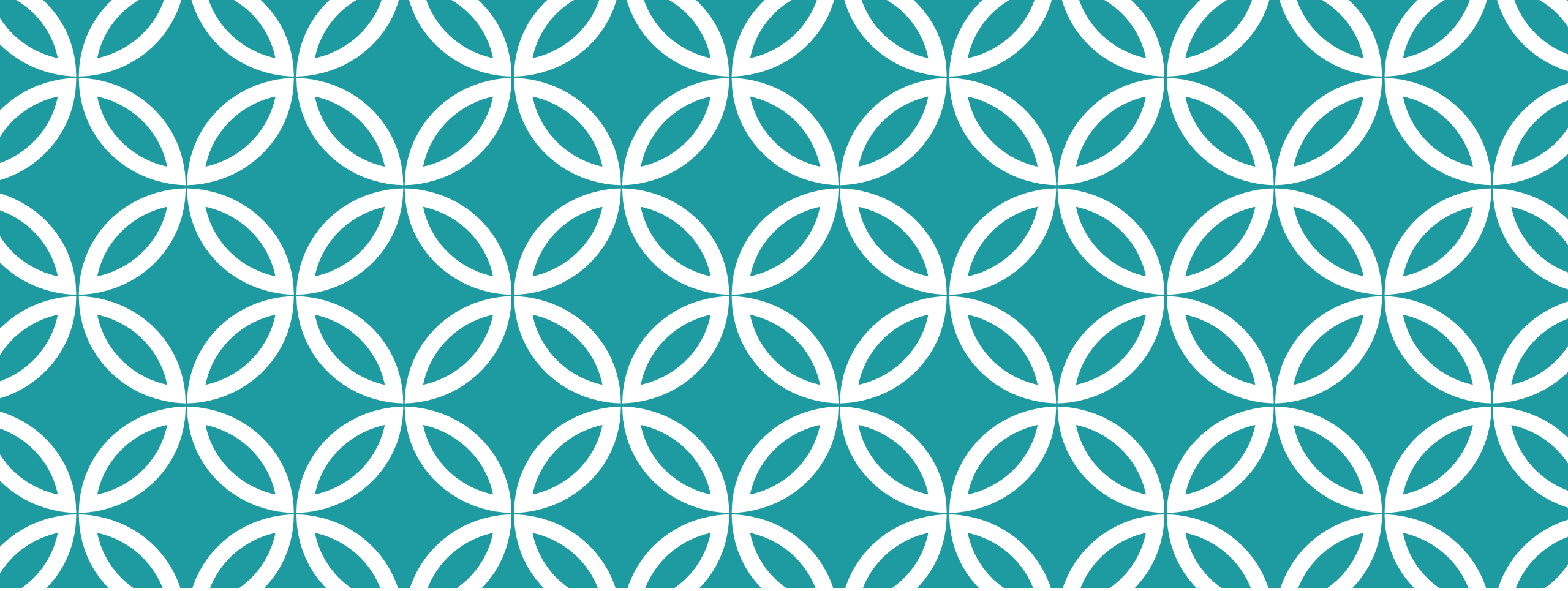
KURUMSAL ÇALIŞMA NE ZAMAN BAŞLADI?

19.10.2016 ve 24.10.2016 tarihlerinde Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlük Toplantı salonunda Malullük Sigortası Çalıştay Toplantıları gerçekleştirildi.

27-29 Ekim 2016 tarihlerinde Yozgat'ta gerçekleştirilen Malullük Sigortası Çalışma Toplantısında «mesleki rehabilitasyon» konusu 29.10.2016 tarihinde Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü makamına sunulmuştur.

2017-2018 yıllarında Kurumlar arası ikili iş birliği protokolüne dayalı İzmir, Berlin ve Ordu'da DGUV (Alman Kaza Sigortası Kurumu) heyeti ile «rehabilitasyon» ve «finansman» başlıkları altında toplantılara iştirak edilmiştir.

Yine, 2017-2018 yıllarında Hacettepe Üniversitesinin IPA I dönemi «Engelli Bireylerin İstihdam Edilebilirliğinin Artırılması için Teknik Yardım Projesi» kongre, sempozyum etkinliklerine katılım sağlanmıştır.

DEMOGRAFİK YAPI VE MUHTEMEL RİSKLER

2023 NÜFUS BEKLENTİLERİ

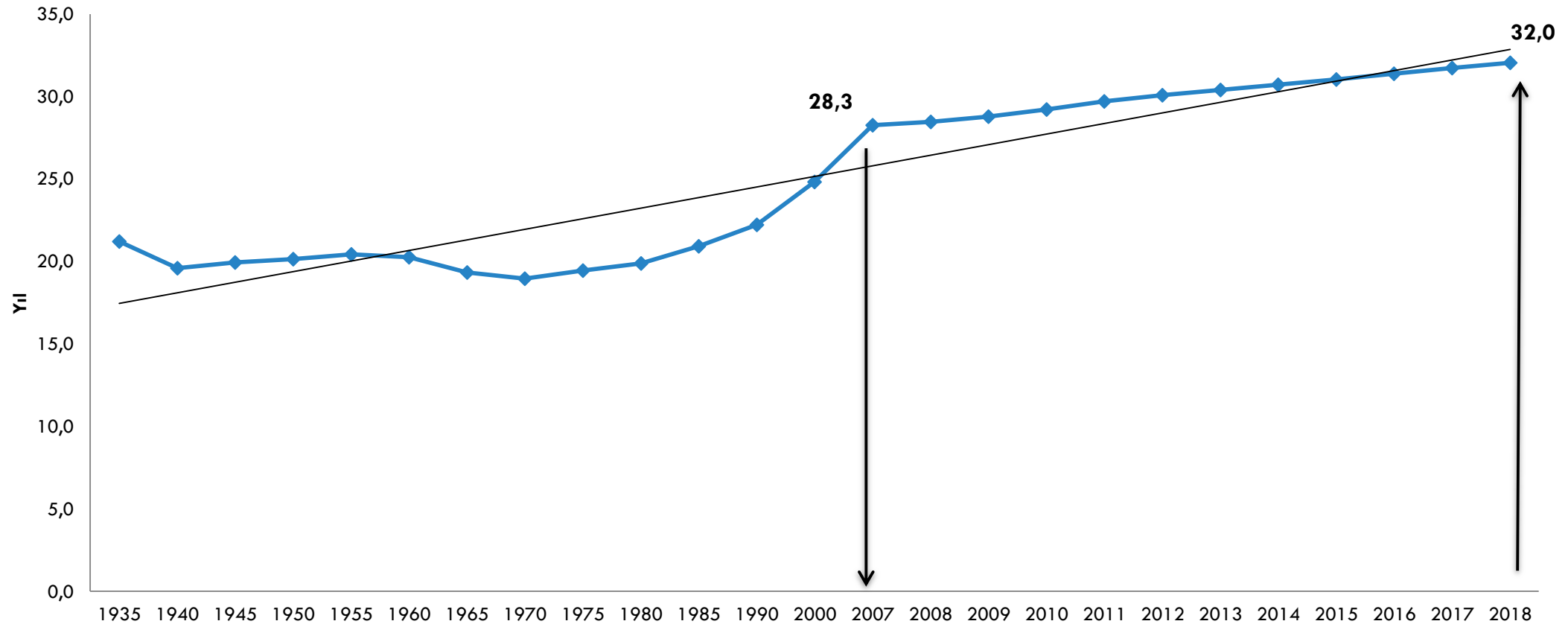
Yıl	Toplam	0-14	15-64	65+	Oran (%)		
					0-14	15-64	65+
2018	81 867 223	19 203 792	55 500 077	7 163 354	23,5	67,8	8,7
2023	86 907 367	19 601 384	58 438 033	8 867 951	22,6	67,2	10,2
2040	100 331 233	19 333 893	64 623 369	16 373 971	19,3	64,4	16,3
2060	107 095 998	18 126 086	64 727 126	24 242 787	16,9	60,4	22,6
2080	107 100 904	16 813 783	62 873 761	27 413 359	15,7	58,7	25,6

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

- Çalışma çağındaki nüfusun oranı 2023'te %67,2, 2080'de %58,7 olacaktır.
- Çalışma çağındaki nüfus 2040'dan itibaren oransal olarak azalacaktır.
- 65+ yaş grubunda artış trendi hızlanmaktadır.

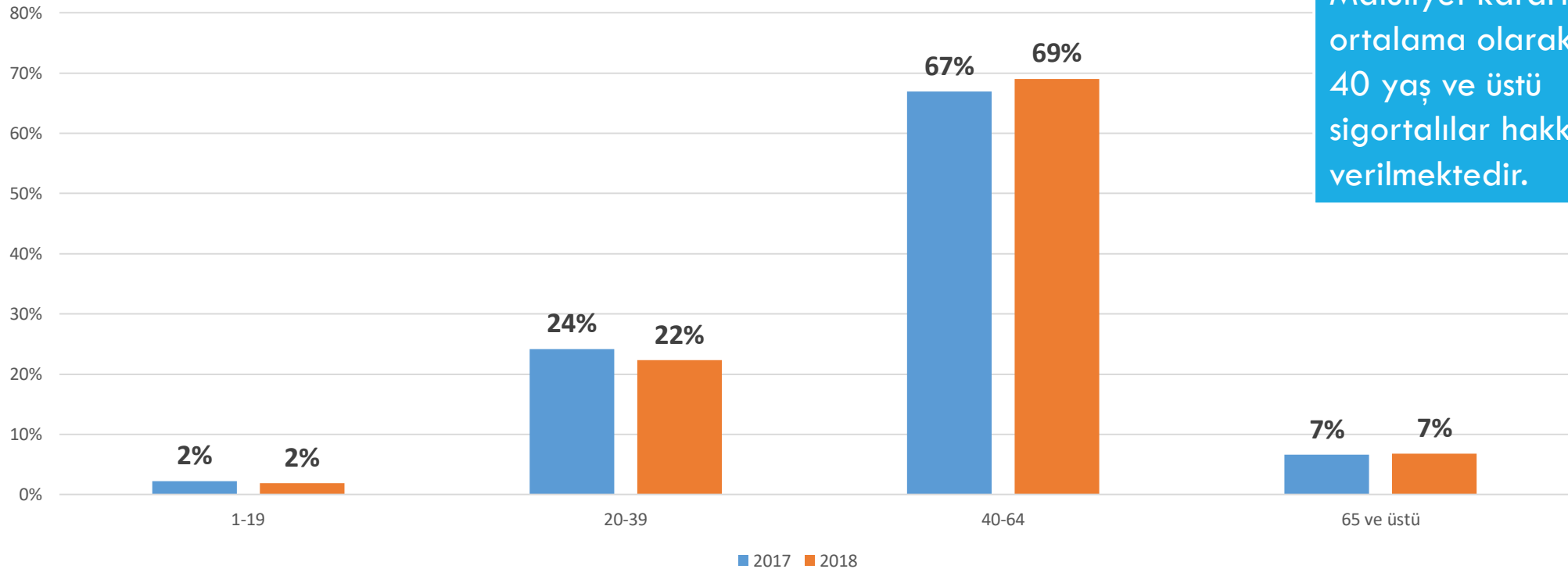
ORTANCA YAŞ (1935-2018)

Türkiye'de Ortanca Yaş (1935-2018)

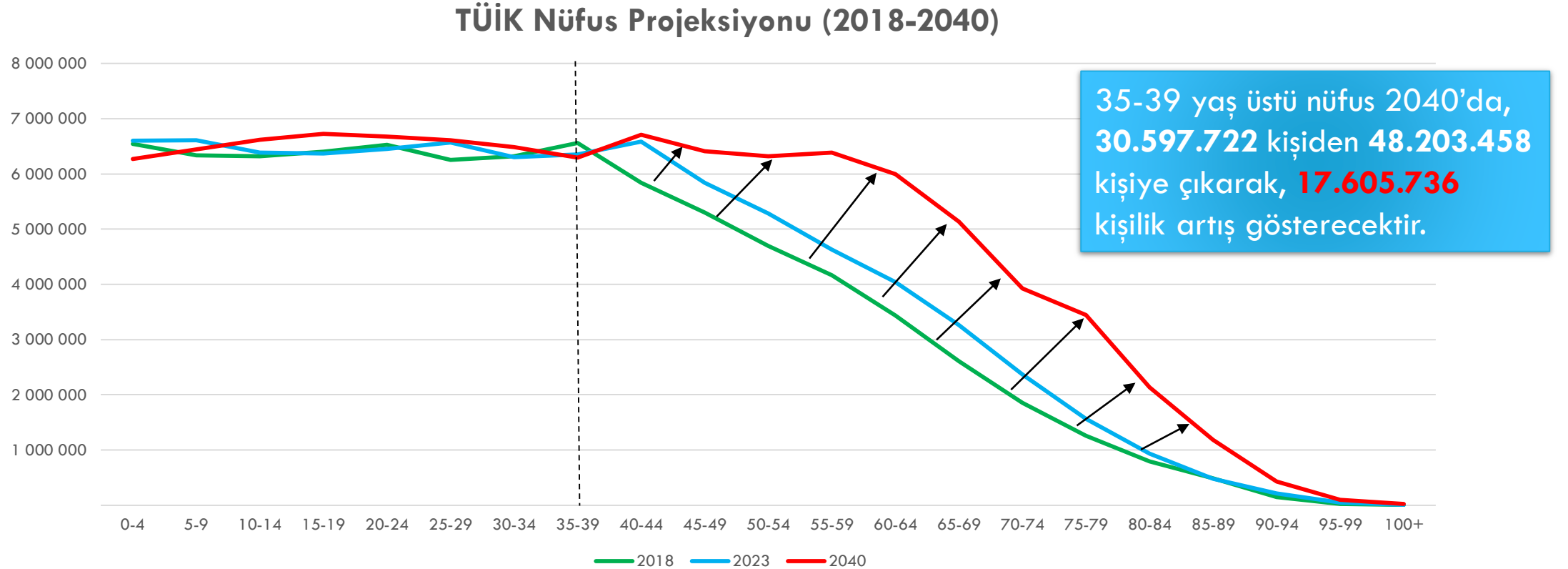
MALULİYET TALEBİNDE BULUNAN SİĞORTALILARIN (4/A-B) YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yıllara Göre Maluliyet Kararı Verilen Sigortalıların Yaş Grupları

Maluliyet kararlarının ortalama olarak **%75'i** 40 yaş ve üstü sigortalılar hakkında verilmektedir.

DEMOGRAFİK SOSYAL GÜVENLİK RİSKİ

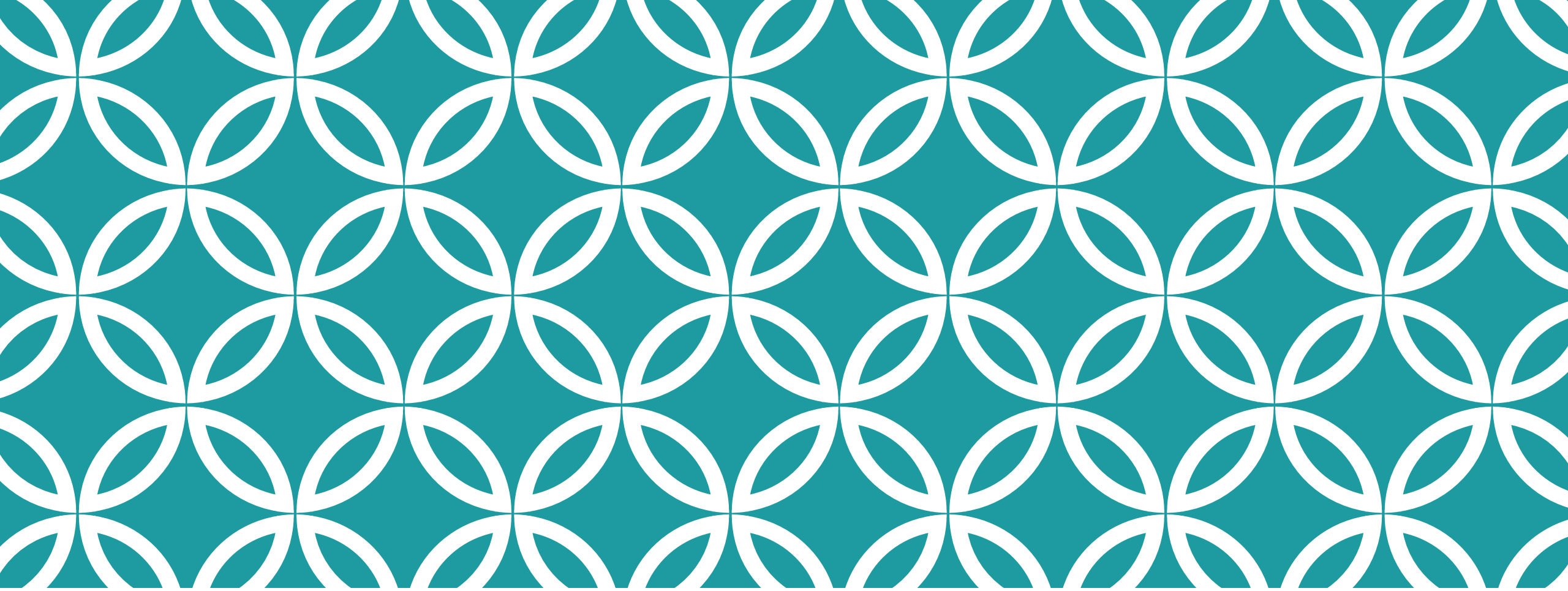
DİĞER RİSK UNSURLARI

❖ **Emeklilik yaşının kademeli olarak 65 yaşa yükseltilmesi,**

(2036'dan itibaren kademeli olarak yaşın artırılması ve 2045 yılında 65 yaş olarak uygulanması)

❖ **Beklenen ömrün gelişen sağlık teknolojileri ve yaşam kalitesine bağlı artması,**

sonucu maluliyet ve engelliliğe bağlı yaşlılık aylığı taleplerinin daha yüksek oranda artacağı tahmin edilmektedir.

ULUSLARARASI GELECEK PROJEKSİYONU

ISSA

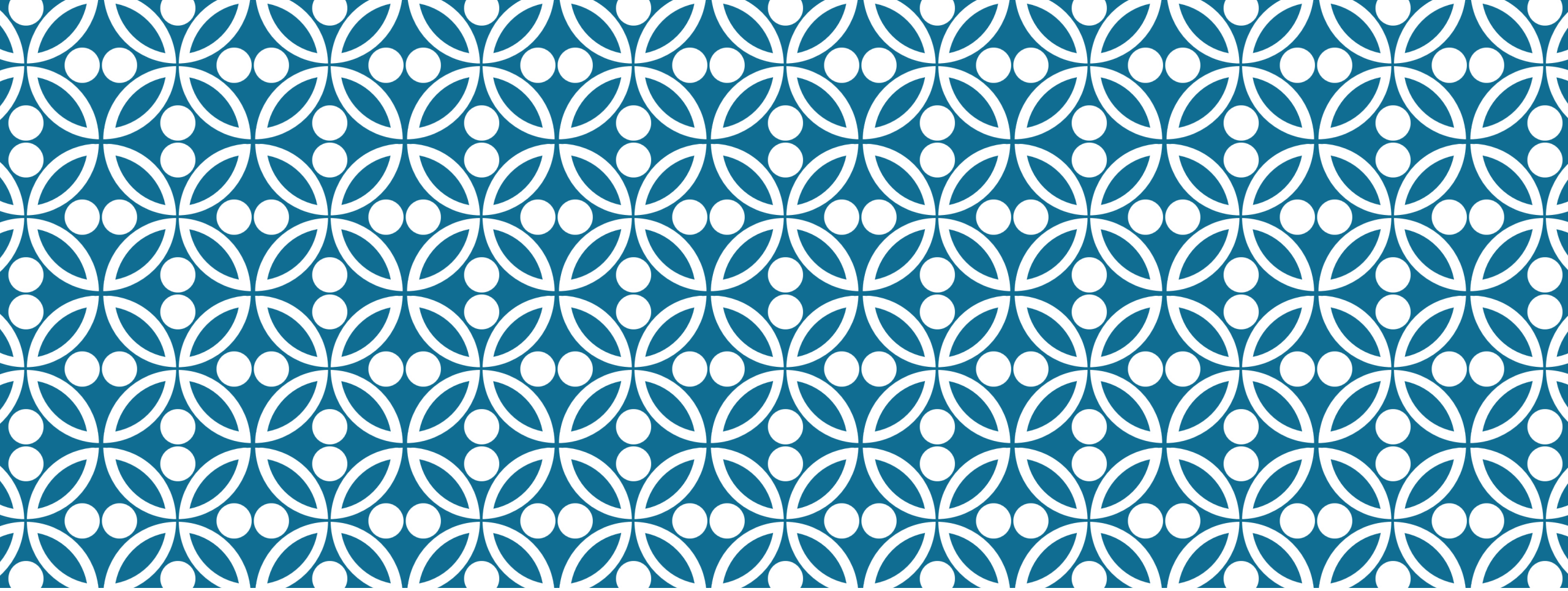
THE RETURN ON WORK REINTEGRATION (INTERNATIONAL SOCIAL SECURITY ASSOCIATION (ISSA)-2017)

- 50 ülkeye ait 75 kurumdan veriler toplandı. Bu ülkelerden 12 tanesine ait 19 kuruluş verileri üzerinde anlamlı sonuca ulaşılabilecek veriler elde edildi.

Araştırmanın amacı:

«The main goal of this study is to compare the costs and benefits of work reintegration measures.» (p.4)

- ❖ In the medium effectiveness scenario, for every dollar invested, **employers** receive an average return of 3.7 times the initial investment.
- ❖ Given the medium treatment effect scenario, **social security systems** receive an estimated average return-on-investment of 2.9.
- ❖ From **a societal perspective**, productivity-related costs and benefits only are considered. In the medium effect-size scenario, **the productivity** gains outweigh the losses by an estimated factor of 2.8.

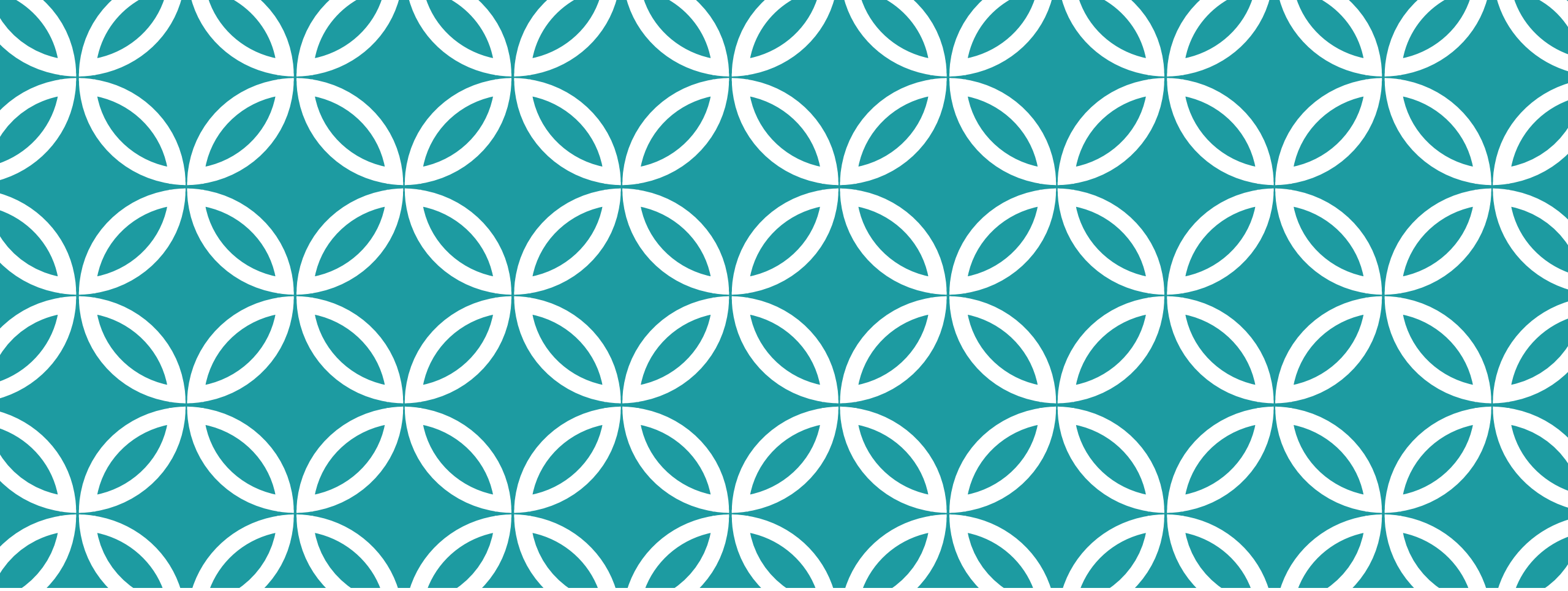
REHABİLİTASYON UYGULAMASI VE FAYDA/MALİYET ANALİZİ

REHABİLİTASYONUN AVANTAJLARI

FAYDA MALİYET ANALİZİ (GENEL VARSAYIMLAR)

1. 10 yıllık prim geliri, ödenmeyen aylık ve vergi geliri ile buna karşılık yapılan sağlık, işe alıştırma ödeneği ve mesleki rehabilitasyon harcaması hesaplanmıştır.
2. Hacettepe Üniversitesinin paylaştığı maliyet bilgilerine dayanarak fiziksel ortopedi rehabilitasyon uygulaması baz alınmıştır.
3. 3 aylık ve 6 aylık bir rehabilitasyon uygulaması baz alınmıştır.
4. 4/A kapsamında maluliyet ve sürekli iş göremezlik geliri alan sigortalılar hesaba katılmıştır.
5. Rehabilitasyon sürecinde olan sigortalılara aylık ödendiği varsayılmıştır.
6. 2019 yılı asgari ücret rakamları baz alınmıştır.

2019 YILI CUMHURBAŞKANLIĞI YILLIK PROGRAMI TAAHHÜDÜMÜZ VE MEVCUT DURUM

CUMHURBAŞKANLIĞI YILLIK PROGRAMI (2019)

2.2.1.12. Sosyal Güvenlik

- Sosyal güvenlik sisteminin nüfusun tamamını kapsayan, **kaynakları daha etkin bir biçimde kullanan, daha kaliteli hizmet veren**, mali açıdan sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır.
- Çalışanları sosyal sigorta çatısı altında toplayan, kayıt dışı istihdamla daha etkin bir şekilde mücadele edecek mekanizmalara sahip bir sistem hedeflenmektedir.
- SGK çatısı altında toplanan farklı sosyal sigorta programlarına ilişkin bilgi sistemlerinin bütünleştirilmesini ve bu şekilde hizmetlerin daha etkin, verimli ve hızlı hâle getirilmesi için Sosyal Güvenlik Entegrasyon Projesi 2021 yılında tamamlanacaktır.

[*Program Linki](#)

135. TEDBİR

10. Kalkınma Planı İlişkisi

Kişilerin sosyal güvenliğe ilişkin hak ve yükümlülüklerinden haberdar olmaları, iş ve işlemlerini yürütürken kullanacakları erişim kanallarını tanımaları sağlanacak ve bu kanalların erişilebilirlikleri artırılacaktır. (Kalkınma Planı p.330)

Politika / Tedbir	Sorumlu/İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Tedbir 135. Çalışma gücünü ve meslekte kazanma gücünü kaybeden sigortalılar için mesleki rehabilitasyon uygulaması hayata geçirilecektir.	SGK (S), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Aralık Sonu	İlgili kurum/kuruluşlarla birlikte çalışılarak hazırlanacak mevzuat doğrultusunda mesleki rehabilitasyon uygulamasına başlanacaktır.

135. TEDBİRE İLİŞKİN MEVCUT DURUM

Yukarıdaki bilgiler ışığında, kurgunun IPA projesi ile ilgili tedbirin hayata geçmesi ve süreçler ile muhtemel risklerin proje çerçevesinde tecrübe edilerek akabinde mevzuat düzenlemelerinin yapılması iken, mevcut durumda mevzuat yazımına öncelik verilmiştir.

An itibariyle, kanun taslağı hazırlanmış olup, ikincil mevzuat çalışmaları devam etmektedir.

Kapsamlı ve Sosyal Sigorta Hizmeti açısından reform niteliğindeki bu tedbirin hayata geçirilmesinde öngörülmeyen durumların süreci uzattığı değerlendirilmiş ve buna bağlı olarak tedbirin hayata geçmesi gecikmiştir.

11. KALKINMA PLANI (IPA III PROJE İLİŞKİSİ)

2.3.2. İstihdam ve Çalışma Hayatı

a. Amaç

564. Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulması ile başta kadın ve gençler olmak üzere **özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması** temel amaçtır.

b. Politika ve Tedbirler

572. Engellilerin işgücüne katılımı ve istihdamı artırılacaktır.

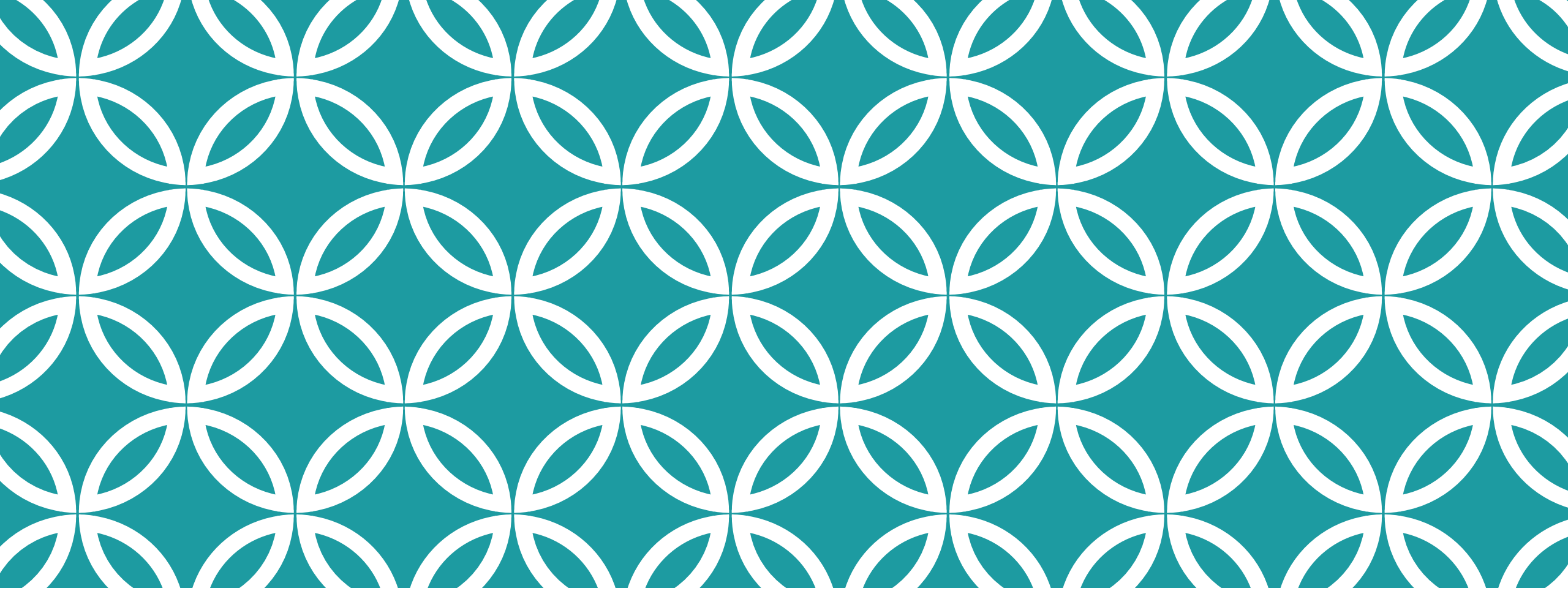
572.1. Engellilerin meslek edinmesine yönelik uzaktan eğitim programları geliştirilecektir.

572.2. **Engellilerin** işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliğini artırmak için genel ve mesleki eğitim, **mesleki rehabilitasyon**, kendi işini kurma hibe desteği ve iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri geliştirilecektir

2020 YILI CUMHURBAŞKANLIĞI YILLIK PROGRAMI MESLEKİ REHABİLİTASYON TEDBİRİ

Engellilerin işgücüne katılımı ve istihdamı artırılabacaktır. (Kalkınma Planı p.572)

Engellilerin işgücüne katılımı ve istihdamı artırılabacaktır. (Kalkınma Planı p.572)		
Tedbir 572.2. Engellilerin işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliğini artırmak için genel ve mesleki eğitim, mesleki rehabilitasyon, kendi işini kurma hibe desteği ve iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri geliştirilecektir.	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (S), Milli Eğitim Bakanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, İlgili STK'lar	1. Engellilerin işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla aktif işgücü piyasası programları uygulanacak, bu kapsamda yeni mesleki eğitim yöntemleri geliştirilecektir. 2. Engellilere yönelik kendi işini kurma hibe desteği verilmeye devam edilecektir. 3. Destekli istihdam modeli (Engelli İş Koçluğu) uygulaması yaygınlaştırılacaktır. 4. Engellilere yönelik gerçekleştirilen mesleki rehabilitasyon kursları etkinleştirilecektir.

ULUSLARARASI DAYANAKLAR

TÜRKİYE’NİN REHABİLİTASYONA İLİŞKİN ULUSLARARASI MEVZUATI

BM:

2008 yılında ülkemiz tarafından da onaylanan, BM Engelli Hakları Sözleşmesi’nin “Çalışma ve İstihdam” başlığını taşıyan **27 nci maddesinde**,

“Taraf devletler, engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında çalışma hakkına sahip olduğunu kabul eder. Bu hak, engellilerin, açık, bütünleştirici ve erişilebilir bir iş piyasası ve çalışma ortamında serbestçe seçtikleri bir işle hayatlarını kazanmaları fırsatını da içerir. Taraf devletler, çalışırken engelli olanlar dahil olmak üzere tüm engellilerin çalışma hakkının yaşama geçmesini yasama çalışmalarını da içeren uygun tüm tedbirleri alarak güvence altına alır.” hükmü bulunmaktadır.

TÜRKİYE’NİN REHABİLİTASYONA İLİŞKİN ULUSLARARASI MEVZUATI

Ayrıca, 27 nci maddenin **(e) bendinde;**

taraf devletlere yönelik olarak, “İş piyasasında engellilerin istihdam olanaklarının ve kariyer gelişiminin desteklenmesine ve engellilerin iş aramasına veya işe başlamasına, çalışmaya devam etmesine ve işe geri dönmelerine yardım eder”

(k) bendinde;

“**Engelliler için mesleki rehabilitasyon**, işte kalma ve işe dönüş programları yürütür.”

ifadeleri yer almaktadır.

TÜRKİYE'NİN REHABİLİTASYONA İLİŞKİN ULUSLARARASI MEVZUATI

ILO:

Türkiye tarafından **26.06.2000 yılında** yürürlüğe giren, ILO'nun 1983 tarihli ve 159 nolu Sakatların Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında Sözleşme ise, iş temini yanında, işini muhafazası ve işinde ilerlemesi hususundaki beklentileri, fiziksel ve zihinsel bir özür sonucu önemli ölçüde azalmış kişileri de kapsamaktadır.

Bu sözleşmede yer alan hükümlere göre, her üye ülke, mesleki rehabilitasyonun amacını, çalışma gücü kaybı yaşayan kişilerin durumuna uygun bir iş edinmesi, bu kayıp öncesinde var olan işlerini sürdürmesi ve işinde ilerlemesini muktedir kılmak ve bu kişilerin, topluma entegrasyonunu veya re-entegrasyonunu kolaylaştırmak yükümlülüğü bulunmaktadır.

AVRUPA SOSYAL ŞARTI

Bölüm II

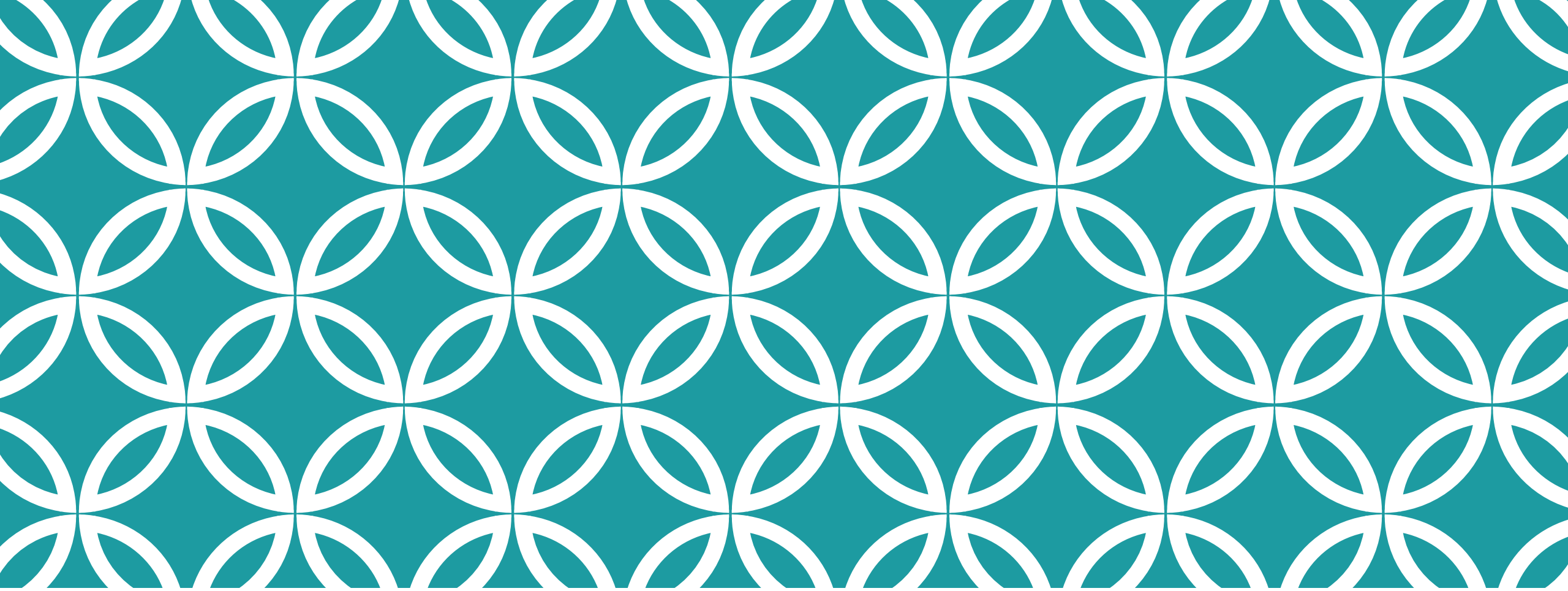
Akit Taraflar kendilerini,

III. Bölümde belirtildiği gibi, aşağıdaki madde ve fıkralarda yer alan yükümlülüklerle bağlı saymayı taahhüt ederler.

Madde 1 - Çalışma hakkı Akit Taraflar çalışma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla:

1. Tam istihdamı gerçekleştirmek amacıyla olabildiğince yüksek ve istikrarlı bir istihdam düzeyine ulaşmayı ve bu düzeyi korumayı başta gelen amaç ve sorumluluklarından biri saymayı;
2. Çalışanların özgürce edindikleri bir işle yaşamlarını sağlama haklarını etkili bir biçimde korumayı;
3. Tüm çalışanlar için ücretsiz iş bulma hizmetlerini kurmayı ya da sürdürmeyi;
4. Uygun mesleğe yönlendirme, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini sağlamayı ya da teşvik etmeyi;

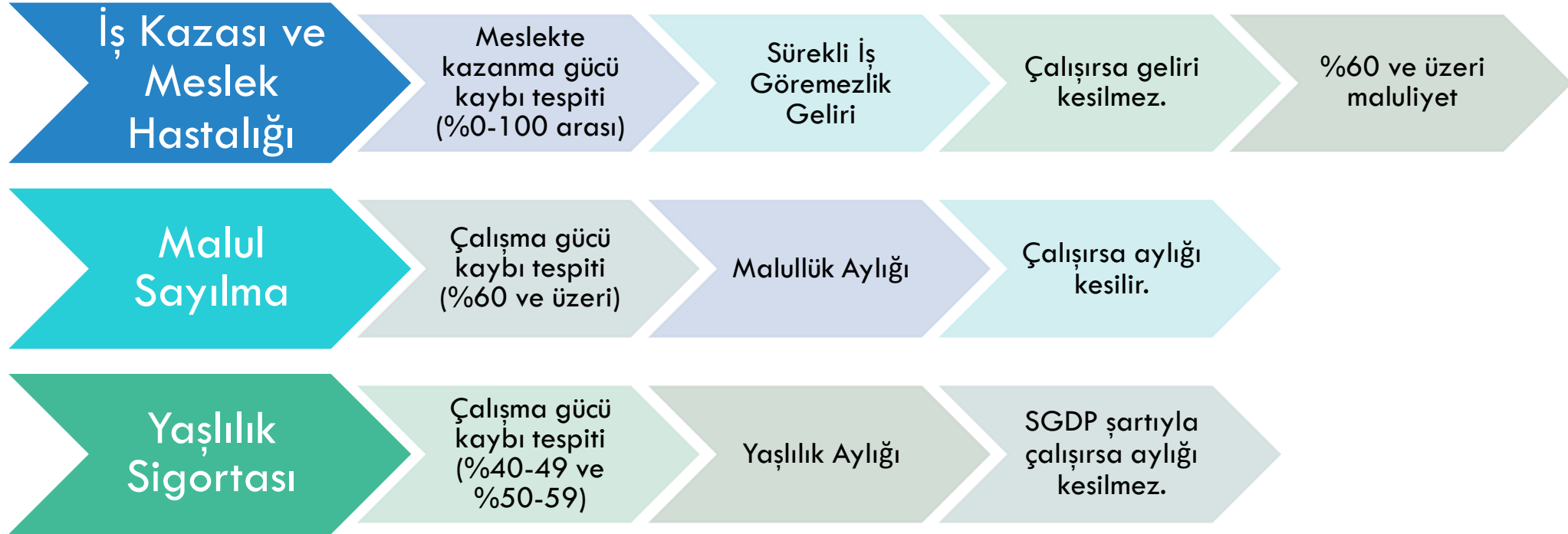
taahhüt ederler.

İŞE ALIŞTIRMA MEVZUATI

HAZIRLANAN MEVZUATIN HEDEF KİTLESİ

Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücünü Kaybedenler

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA KANUNLAR)

6900 sayılı
Kanun

- 6900 sayılı MALULİYET, İHTİYARLIK VE ÖLÜM SİGORTALARI KANUNU (10. madde)

506 sayılı
Kanun

- Sigortalı Sayılmayanlar (3. madde)
- Sigortalının kontrol muayenesi (57. madde)
- İşe Alıştırma (122. madde)
- Tüzük ve Yönetmelik (135. madde)

1479 sayılı
Kanun

- İşe alıştırmaya ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

5434 sayılı
Kanun

- İşe alıştırmaya ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA KANUN)

6900 sayılı MALULİYET, İHTİYARLIK VE ÖLÜM SİGORTALARI KANUNU

Madde 10- Çalışma gücünün artırılabilceğı umulan malul sigortalılar, İşçi Sigortaları Kurumunca, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini teminen işe alıştırılabilirler.

İşçi Sigortaları Kurumunun bu husustaki yazılı tebligatına rağmen işe alıştırılmaktan imtina eden sigortalıların maluliyet aylıklarının yarısı, alıştırma işine başlayıncaya kadar kesilir.

İşe alıştırmanın ne suretle ve hangi esaslar dairesinde yapılacağı ve bu maddenin tatbik tarzı, Çalışma ve Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaletlerince müştereken hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA KANUN)

506 sayılı SOSYAL SİGORTALAR KANUNU

Sigortalı sayılmayanlar:

Madde 3-I-Aşağıda yazılı kimseler bu kanunun uygulanmasında sigortalı sayılmazlar :

J) Sağlık müesseselerinde **işe alıştırılmakta** olan hasta veya malüller,

Sigortalının kontrol muayenesi :

Madde 57-...

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA KANUN)

İşe alıştırma:

Madde 122- Sürekli iş göremezlik geliri veya malûllük aylığı almakta olan sigortalılardan çalışma gücünün artırılabilceğı umulanlar, Kurumca, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini sağlamak üzere işe alıştırılmaya tabi tutulabilirler.

Kurumun bu husustaki yazılı bildirisine rağmen işe alıştırılmaktan kaçınan sigortalıların, sürekli iş göremezlik geliri veya malûllük aylığının yarısı, bildiride belirtilen tarihten sonraki ay başından başlanarak, alıştırma işine başlayıncaya kadar kesilir.

Tüzük ve yönetmelik:

Madde 135- A):

c) İşe alıştırmanın ne yoldan ve hangi esaslara göre yapılacağı ve 122'nci maddenin uygulanma tarzı:

29/4/1986 tarih ve 3279 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile "Tüzük" şeklindeki madde başlığı "Tüzük ve Yönetmelik" olarak değiştirilmiştir.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (YÜRÜRLÜKTEKİ KANUNLAR)

«İşe Alıştırma» kavramı sosyal sigorta ve ilgili diğer kanunlarda yerleşik bir kavram olarak halen yürürlükte dir.

5510 sayılı
Kanun

- Sigortalı sayılmayanlar (6. madde)
- Kontrol muayenesi (94. madde)

657 sayılı
Kanun

- Yeniden işe alıştırma (189. madde)

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (YÜRÜRLÜKTEKİ KANUN)

5510 sayılı SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

Sigortalı sayılmayanlar

Madde 6- Bu Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta kolları hükümlerinin uygulanmasında;

g) Sağlık hizmet sunucuları tarafından **işe alıştırılmakta olan** veya rehabilite edilen, hasta veya malûller,

Kontrol muayenesi

Madde 94-...

Kurumca yaptırılan kontrol muayenesinde veya sigortalının isteği üzerine ya da **işe alıştırma sonunda yapılan muayenesinde** yeniden tespit edilecek malullük durumuna göre, malullük aylığı veya sürekli iş göremezlik geliri, yeni malullük durumuna esas tutulan raporun tarihini takip eden ödeme dönemi başından başlanarak **artırılır, azaltılır veya kesilir.**

...

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (YÜRÜRLÜKTEKİ KANUN)

657 sayılı DEVLET MEMURLARI KANUNU

Yeniden işe alıştırma:

Madde 189 – Malûllük aylığı bağlanan Devlet memurlarından çalışma gücünün artırılabilceği umulanlar eski sınıflarında veya yeni sınıf veyahut meslekte çalışabilmelerini sağlamak üzere **işe alıştırılmaya tabi tutulabilirler.**

İşe alıştırmanın ne suretle ve hangi esaslara göre yapılacağı özel kanununda gösterilir.

Açıklama:

Bu madde kapsamında karar verilip verilmediği 06.08.2020 tarihinde Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığı ve Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığı bünyesindeki 4/C Sağlık Kurulu ile görüşülmüş ve ilgili maddenin işletilmediği geri bildirimi alınmıştır.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

SOSYAL SİGORTA SAĞLIK İŞLEMLERİ TÜZÜĞÜ (22.6.1972 tarih ve 14223 sayılı)

İşe Alıştırma konusu, Tüzüğün Dördüncü Bölümünde «İşe Alıştırma (Rehabilitasyon)» başlığı altında 12 ila 31 inci maddeleri arasında düzenlenmiştir.

İşe Alıştırma Tanımı

Madde 12 - Bu bölümde geçen "işe alıştırma" (Rehabilitasyon) deyimini, sigortalılardan sürekli iş göremez veya malul hale gelmiş yahut da gelebilecekleri tıbben kabul edilenlerin, kendi mesleklerinde veya yeni bir meslekte çalışabilmelerini sağlamak amacı ile yapılan tıbbi bakım ve mesleki eğitimi ifade eder.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

İşe Alıştırma (Rehabilitasyon) Safhaları

Madde 13 - Kurumun rehabilitasyon çalışmaları aşağıda yazılı 3 safhada yürütülür:

- a) Tıbbi rehabilitasyon:** Kaybedilen fonksiyonun düzelmesine kadar süren tedavi safhası;
- b) İyiliğe dönüş:** Çalışma alanının tespiti safhası;
- c) Mesleki rehabilitasyon:** Sigortalı için tespit edilen çalışma alanında yetiştirme, eğitim safhası.

Yukarıdaki safhaları geçiren sigortalının işe yerleştirilmesi, ilgili kamu kuruluşlarınca sağlanır.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Rehabilitasyonun Yapılacağı Yerler

Madde 14 - Kurum, sigortalıların rehabilitasyonunu kendi müesseselerinde, rehabilitasyon merkezlerinde yapabileceği gibi, yurt içinde aynı amaçla kurulmuş diğer tesislerde de yaptırabilir.

Rehabilitasyon Kararını Verecek Kurullar

Madde 15 - Kurum tarafından uygun görülecek yerlerde **bölge rehabilitasyon sağlık kurulları** kurulur.

Bu kurullar, biri rehabilitasyon veya fizik tedavi yahut ortopedi uzmanı olmak üzere **en az 3, en çok 5 uzman hekimen kurulur**. Üyelerden Tıp Fakültesini bitiriş itibariyle en kıdemlisi, kurula başkanlık eder.

Sigortalılardan hangilerinin rehabilitasyon merkezlerine gönderileceği bu kurullar tarafından kararlaştırılır.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Rehabilitasyon Merkezi Sağlık Kurulu

Madde 16 - Her rehabilitasyon merkezinde bir rehabilitasyon merkezi sağlık kurulu bulunur.

Bu kurul aşağıda yazılı **5 üyeden** kurulur:

1 - (Değişik: 12/11/1978 - 7/16989 K.) Fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı, yoksa fizik tedavi uzmanı,

2 - Ortopedi uzmanı,

3 - Tıbbi psikolog, yoksa ruh ve sinir hastalıkları uzmanı,

4 - İç hastalıkları veya göğüs hastalıkları uzmanı,

5 - Sosyal yardımcı veya mesleğe yöneltici yahut meslek hastalıkları uzmanı veya tecrübeli bir iş hekimi.

Bunların dışında, gereken hallerde diğer uzmanlık dallarında çağrılacak uzmanlar, oy hakkı olmamak şartıyla, incelenen vaka hakkındaki görüşmeye katılırlar.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Rehabilitasyon Merkezi Sağlık Kurulu Karar Alma Usulü

Madde 17 - Rehabilitasyon merkezi sağlık kuruluna, üyelerden Tıp Fakültesini bitiriş itibariyle en kıdemlisi başkanlık eder. Kurul, üye sayısının çoğunluğu ile toplanır. Toplantılarda başkandan başka, fizik tedavi veya ortopedi uzmanlarından birinin bulunması şarttır. Kararlar çoğunlukla verilir. Oyların eşitliği halinde Başkanın katıldığı taraf çoğunlukta sayılır.

Sevk

Madde 18 - Sigortalılar, **müdavi Kurum hekimi, Kurum sağlık tesisleri veya Kurum Sağlık İşleri Başkanlığı tarafından en yakın bölge rehabilitasyon sağlık kuruluna** sevk edilirler ve en az 10 gün önce kendilerine bu kurula hangi tarihte başvuracakları yazı ile alındı karşılığında bildirilir.

Rehabilitasyona tabi tutulmaları yolunda, Kurumun yetkili makamlarına yazılı olarak başvuran sigortalılar da en yakın bölge rehabilitasyon sağlık kuruluna sevk edilirler.

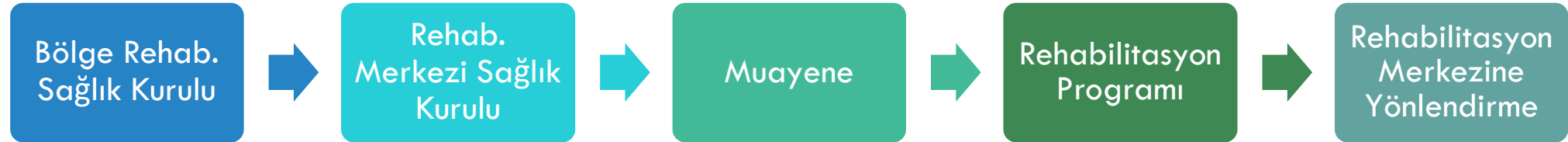
İŞE ALIŞTIRMA (REHABİLİTASYON) DEĞERLENDİRME SÜRECİ

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Bölge Rehabilitasyon Sağlık Kurulunun Karar Vereceği Hususlar

Madde 19 - Bölge rehabilitasyon sağlık kurullarınca, rehabilitasyon merkezlerine gönderilen sigortalılar, rehabilitasyon merkezi sağlık kurulu tarafından muayene edilerek rehabilitasyona tabi tutulması uygun görülenlerin **nerede, ne suretle ve ne süre rehabilitasyona tabi tutulacaklarına** karar verilir.

Bu kurullar, karardan önce, sigortalı hakkında bu hususta verilmiş raporlara bağlı kalmaksızın, sigortalıyı yeniden inceleyebilecekleri gibi, herhangi bir sağlık tesisinde de incelettirebilirler.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Yaptırım

Madde 20 - Kendilerine Kurumca yazılı bildiri gönderilen sigortalılardan **işe alıştırılmaktan kaçınan veya başladıktan sonra işi bırakanların**, sürekli iş göremezlik gelirlerinin veya malullük aylıklarının **yarısı**, bildiride belirtilen tarihten sonraki aybaşından başlanarak alıştırma işine başlayıncaya kadar **kesilir**.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

İşe Alıştırmadan Vazgeçme

Madde 21 - İşe alıştırma (Rehabilitasyon) safhalarında, **rehabilitasyon merkezi sağlık kurulu** tarafından sağlık durumları, çalışmaları veya genel halleri uygun görülmeyen sigortalıların işe alıştırılmalarından vazgeçilmesine **Kurumca karar verilir.**

Bildirim Usulü

Madde 22 - Bölge rehabilitasyon sağlık kurulları ile rehabilitasyon merkezleri sağlık kurullarınca sigortalı hakkında alınan kararlar, Genel Müdürlüğe ve sigortalıya yazı ile bildirilir.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

İtiraz Süreci

Madde 23 - Sigortalılar, bölge rehabilitasyon sağlık kurulu kararlarına karşı en yakın rehabilitasyon merkezi sağlık kuruluna 30 gün içerisinde itiraz edebilirler.

Raporu yeterli görmemesi halinde, Kurum, rehabilitasyon merkezi sağlık kurulundan sigortalının yeniden muayene edilmesini isteyebilir.

Bölge rehabilitasyon sağlık kurulları ile rehabilitasyon merkezi sağlık kurulları kararları birbirine uygun ise, bunların yeniden incelenmesi istenemeyeceği gibi itiraz da olunamaz.

İki kurul kararı arasında uyumsuzluk varsa, Kurum veya sigortalı 30 gün içinde durumun Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunda incelenmesini isteyebilir.

İTİRAZ HİYERARŞİSİ

Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu

Rehabilitasyon Merkezi Sağlık Kurulu

30 gün içerisinde
itiraz hakkı

Bölge Sağlık Kurulu

30 gün içinde itiraz
hakkı

İki kurul kararı
arasında uyuşmazlık
varsa

Bölge sağlık kurulu
ile Rehabilitasyon
sağlık kurulu
kararları birbirleri
ile uyumlu ise
itiraz hakkı
bulunmamaktadır.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

İşe Alıştırma Kapsamında Çalışma Süresi

Madde 24 - Günlük çalışma saatleri, sigortalının kişisel durumuna ve alıştırılacağı işin mahiyet ve özelliğine göre, rehabilitasyon merkez sağlık kurulunca arttırılıp eksiltilebilir. Ancak, **günlük çalışma süresi 8 saati geçemez.**

Eğitim Programı

Madde 25 - Rehabilitasyon müesseselerinde uygulanacak **eğitim programları** ile çalışma esasları bir yönetmelikle tespit olunur.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Gider

Madde 26 - İşe alıştırma için gereken her türlü giderler **Kurumca karşılanır**.

Madde 27 - Sürekli iş göremezlik geliri ile malullük aylığı alanlardan işe alıştırmaya tabi tutulan sigortalıların bu devrelerde yedirilmeleri, yatırılmaları ve iş elbiseleri Kurumca bedelsiz olarak sağlanır.

Ancak sigortalılardan isteyenler, bulunduğu merkezin muvafakati ile bunları kendileri sağlayabilirler.

İşe alıştırma müesseselerinin bulundukları yerlerde oturanlardan durumları itibariyle buralarda yatırılmaları rehabilitasyon merkezlerince gerekli görülmeyenlerin müesseselerde bulundukları zamana rastlayan yemekleri Kurumca verilir.

İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

Yol ve Refakat Giderleri

Madde 28 - İşe alıştırılmaya tabi tutulmak yahut bu amaçla muayene edilmek üzere başka yerlere gönderilenlerin ve gerektiğinde bunlara eşlik edecek kimselerin gidip gelme yol paraları ile zaruri giderleri yürürlükte olan mevzuata göre Kurumca ödenir.

Eğitim Sertifikası

Madde 29 - İşe alıştırma devresini tamamlayanlara bir belge verilir. Bu belgede ilgilinin işe alıştırıldığı müessesede elde ettiği yeterlik ve bilgi belirtilir.

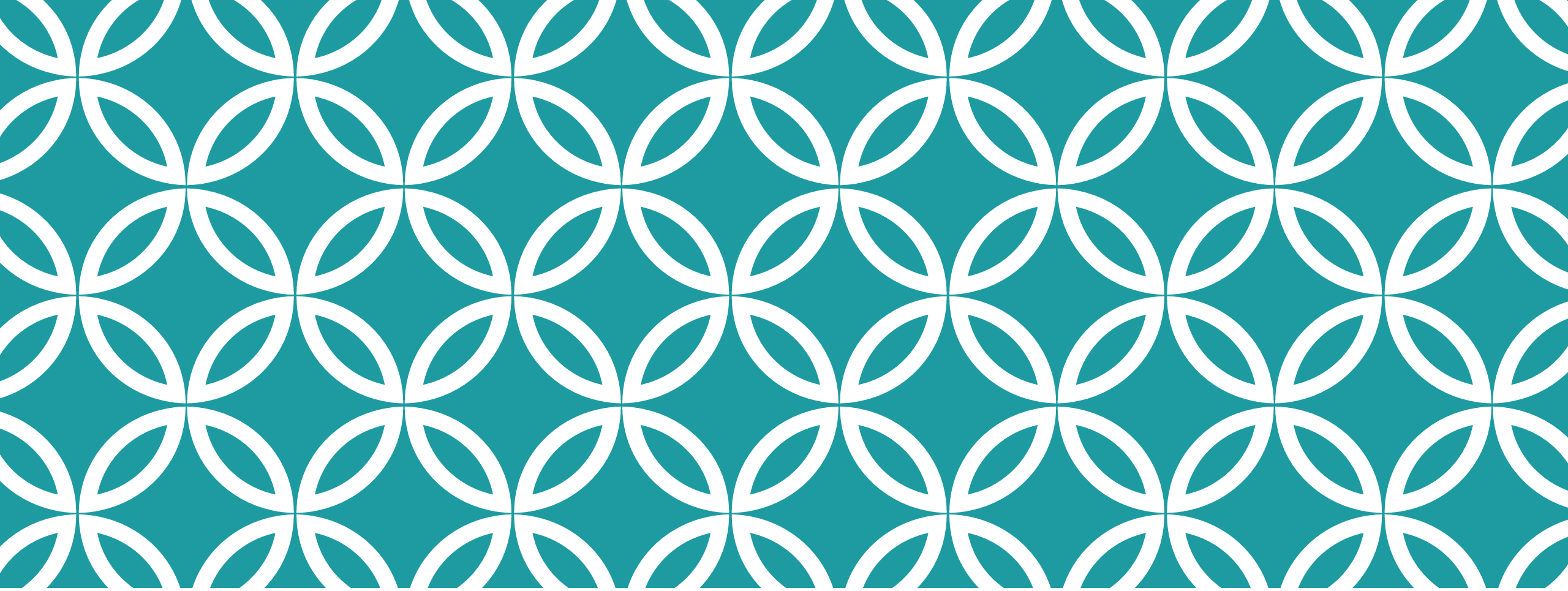
İŞE ALIŞTIRMA KAVRAMI (MÜLGA İKİNCİL MEVZUAT)

İşe Alıştırma Sonucu Elde Edilen Ürünlerin Değerlendirilmesi

Madde 30 - Kuruma ait müesseselerde işe alıştırma devresinde elde edilen mahsul ve mamuller, kalitelerine ve benzeri tesisler mallarının piyasadaki rayicine göre değerlendirilerek Kurumca sattırılır veya Kurumun kendi ihtiyaçlarında kullanılır. Satışa ve kullanmaya elverişli olmayanlar usulüne göre elden çıkarılır.

Denetim

Madde 31 - Kuruma ait olmayan özel rehabilitasyon müesseselerinde işe alıştırmanın amaca uygun şekilde yapılıp yapılmadığı ve işe alıştırmaya tabi tutulanların durumu, Kurumun bu işle görevlendireceği elemanları tarafından denetlenir.

MESLEKİ REHABİLİTASYON MEVZUATI

5378 SAYILI ENGELLİLER HAKKINDA KANUN

Tanımlar

Madde 3- (Değişik:6/2/2014-6518/63 md.) Bu Kanunun uygulanmasında;

c) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyi,

h) Habilitasyon: Engellinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesini ve yaşamını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler kazandırmaya yönelik hizmetleri,

k) Rehabilitasyon: Herhangi bir nedenle oluşan engelin etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmeyi ve engellinin hayatını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler geliştirmeye yönelik hizmetleri,

5378 SAYILI ENGELLİLER HAKKINDA KANUN

Engellilik durumu (2)

Madde 5- (Değişik:6/2/2014-6518/67 md.)

Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel ihtiyaçlarını belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamalarda uluslararası temel yöntemler esas alınır. Engellilik durumunun tespit ve uygulama esasları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığının görüşleri alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

ERİŞKİNLER İÇİN ENGELLİLİK DEĞERLENDİRMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220-2.htm>

5378 SAYILI ENGELLİLER HAKKINDA KANUN

Habilitasyon ve rehabilitasyon (1)

Madde 10- (Değişik:6/2/2014-6518/70 md.)

Toplumsal hayata katılım ve eşitlik temelinde engellilere habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetleri verilir. Habilitasyon ve rehabilitasyon kararının alınması, planlanması, yürütülmesi ve sonlandırılması dâhil her aşamasında engelli ve ailesinin aktif ve etkin katılımı sağlanır.

Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinin mümkün olan en erken evrede başlaması ve engellinin yerleşim yerine en yakın yerde verilmesi esastır.

Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinde ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik eğitim programları geliştirilir. Habilitasyon ve rehabilitasyonda kullanılan yardımcı araç gereçlere, destek teknolojilerine ve bunlara ilişkin bilgiye erişebilirliğin sağlanması için gerekli tedbirler alınır.

(1) Bu maddenin başlığı, “Rehabilitasyon” iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 70 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

5378 SAYILI ENGELLİLER HAKKINDA KANUN

Meslekî habilitasyon ve rehabilitasyon (3)

Madde 13- (Değişik:6/2/2014-6518/71 md.)

Engellilerin meslek seçebilmesi ve bu alanda eğitim alabilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan iş ve meslek analizleri doğrultusunda engelliler için Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca mesleki habilitasyon, rehabilitasyon ve eğitim programları geliştirilir.

Engellilerin mesleki habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetleri, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve diğer gerçek veya tüzel kişiler tarafından da gerçekleştirilebilir.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.*

* ÖZEL MESLEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

<http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/446.pdf>

(3) Bu maddenin başlığı, “Mesleki rehabilitasyon” iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Açılış toplantısı 03.03.2020 tarihinde yapılan «Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezinin (ÇASGEM) Eğitim ve Araştırma Kapasitesinin Güçlendirilmesi» başlıklı IPA projesi uygulamaya geçmiştir.

1. Mesleki rehabilitasyon konularında eğitim modülleri uyarlanması
2. Mesleki rehabilitasyon konularında araştırmalar yapılması...

ÖZEL MESLEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİ YÖNETMELİĞİ

Devlet Bakanlığından:

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; özürlülerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri **bir işte verimli kılınarak** ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla kurulacak özel mesleki rehabilitasyon merkezlerinin açılışı, denetlenmesi ve işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

ç) **Mesleki rehabilitasyon:** Özürlülerin işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan, ilgi ve yeteneklerine uygun mesleklerde yetiştirilerek istihdamlarını kolaylaştırmak ve mesleklerinde ilerlemelerini sağlamak amacıyla devamlı ve koordinasyon içinde **sosyal ve tıbbi rehabilitasyon, mesleki rehberlik, mesleğe hazırlık, meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimi, işe yerleştirme ve takibini,**

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ REHABİLİTASYON SINIFLANDIRMASI

WHO (World Health Organization), 'Rehabilitation'. <http://www.who.int/topics/rehabilitation/en/>

Rehabilitasyon üç farklı unsurdan oluşur;

Tıbbi rehabilitasyon, fiziksel veya zihinsel olarak yetersiz veya engelli kişilerin işlevsel veya zihinsel yeteneklerini ve yaşam kalitesini geri kazanmayı amaçlar.

Mesleki rehabilitasyon, fiziksel veya zihinsel olarak yetersiz veya engelli kişilerin istihdama erişme, sürdürme veya işe geri dönme engellerini aşmasını sağlamayı amaçlamaktadır. 159 sayılı ILO Konvansiyonu, mesleki rehabilitasyonun amacının, 'bir sakatın uygun bir iş edinmesi, sürdürmesi ve işinde ilerlemesini muktedir kılmak ve bu şekilde sakatın topluma entegrasyonunu veya reentegrasyonunu kolaylaştırmak, geliştirmek' olduğunu belirtirken, OECD 'genel işgücüne katılabilmeleri için becerilerini ve yeteneklerini geri kazandırarak ve geliştirerek engelli insanların verimliliğini artırmayı' olarak açıklamaktadır.

Sosyal rehabilitasyon, engellilerin sosyal yaşama katılımını kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

KAVRAMSAL KARŞILAŞTIRMA (MESLEKİ REHABİLİTASYON)

Özel Mesleki Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği «Mesleki Rehabilitasyon»

- sosyal ve tıbbi rehabilitasyon
- mesleki rehberlik
- mesleğe hazırlık
- meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimi
- işe yerleştirme ve takibini

Dünya Sağlık Örgütü Rehabilitasyon Sınıflandırması

- Tıbbi rehabilitasyon
- Mesleki rehabilitasyon
- Sosyal rehabilitasyon

5510 Taslak İşe Alıştırma Tanımı

- Meslekte kazanma gücü kaybı ya da çalışma gücü kaybı yaşayanların veya yaşayabilecekleri kabul edilenler
- Kendi mesleklerini sürdürmesini veya uygun bir iş ya da meslek edinmesini sağlamak amacı ile
- yapılan mesleki rehabilitasyon

ÖZEL MESLEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİ YÖNETMELİĞİ

Tanımlar

- f) **Özel mesleki rehabilitasyon merkezi:** Mesleki rehabilitasyon hizmetini vermek üzere kurulan gündüzlü kuruluşu,
- ğ) **Sosyal rehabilitasyon:** Özürlü kişilere evde, merkezde ve sosyal çevrelerinde psiko-sosyal uyumlarını desteklemek ve sorunlarında yardımcı olmak, resmi/resmi olmayan kurumlarla etkin bir iletişim kurmalarını sağlamak amacıyla yapılan çalışmaları,
- h) **Yararlanıcı:** Özel mesleki rehabilitasyon merkezleri tarafından gerçekleştirilen **mesleki rehabilitasyon hizmetleri ve kurs programlarına katılan özürllüleri,**

ÖZEL MESLEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİ YÖNETMELİĞİ

Merkezde uygulanacak rehabilitasyon hizmetleri ve kurs programları

MADDE 6 – (1) Merkezde verilen hizmetler aşağıda belirtilmiştir;

(a) Fizyoterapi ve rehabilitasyon: Yararlanıcının mevcut fiziksel ve zihinsel yetenek seviyesi, sağlık problemleri, ilgileri ve becerileri belirlenir, tıbbi değerlendirme, mobil değerlendirme ve mesleki rehberlik yapılır.

(b) Ergoterapi: Çalışma kapasitesinin değerlendirilmesi, iş ile uyumlandırılması ve bu süreç sonunda fizyoterapi ve rehabilitasyon birimi ile birlikte kişinin uygun iş kursuna yönlendirilmesi yapılır.

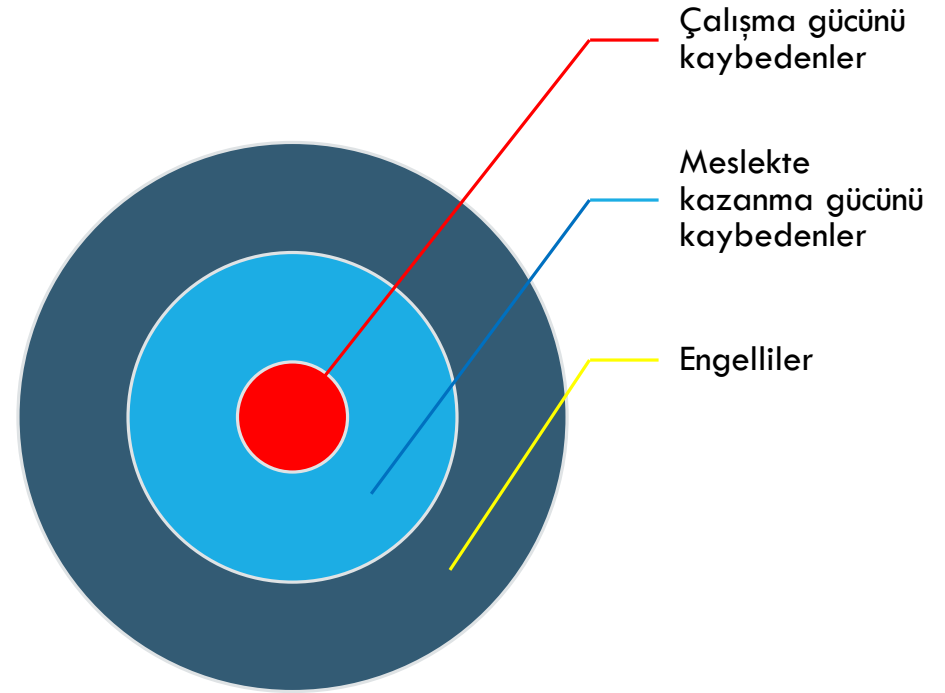
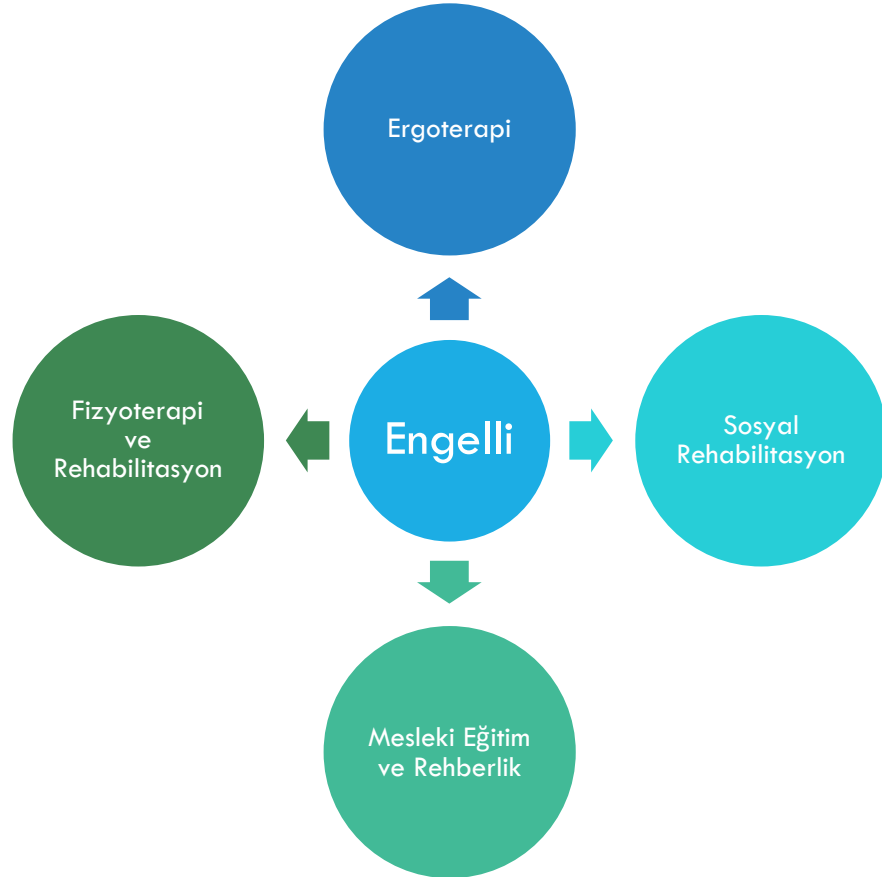
(c) Sosyal rehabilitasyon: Bu süreçte özürlü kişilerle evde, merkezde ve sosyal çevrelerinde psiko-sosyal uyumlarını desteklemek için resmi/resmi olmayan kurumlarla etkin bir iletişim kurmalarını sağlamak amacıyla çalışmalar yapılır, bireysel ve grup programları ile danışmanlık hizmetleri verilir.

ÖZEL MESLEKİ REHABİLİTASYON MERKEZLERİ YÖNETMELİĞİ

(ç) **Mesleki eğitim:** Bireylerin yönlendirildikleri ve eğitim sonrasında sertifikalandırıldıkları iş kursunda eğitim almaları sağlanır. Özürlü bireylere verilecek kursların programları, il milli eğitim müdürlüklerince onaylanan eğitim programlarına göre yürütülür.

(d) **Mesleki rehberlik:** Özürlünün özelliklerine ve mevcut fırsatlara göre mesleki bilgilendirme, eğitsel-mesleki gelişim ve yönlendirme iş ve mesleki danışmanlık çalışmalarını kapsar. Bu süreçte özürlünün bireysel özellikleri, yeterlilikleri, özgeçmişi, başvuru formları, kurs sonucu başarı durumu değerlendirilerek yararlanıcı ve işveren arasında bağlantı kurulur.

MEVZUATSAL ÇATIŞMA ALANI (ENGELLİ-İŞE ALIŞTIRMAYA TABİ TUTULANLAR)

KANUN DÜZEYİNDE KAVRAMSAL AYRIM

Kavramsal Ayrım (Kanun)

Mesleki Rehabilitasyon

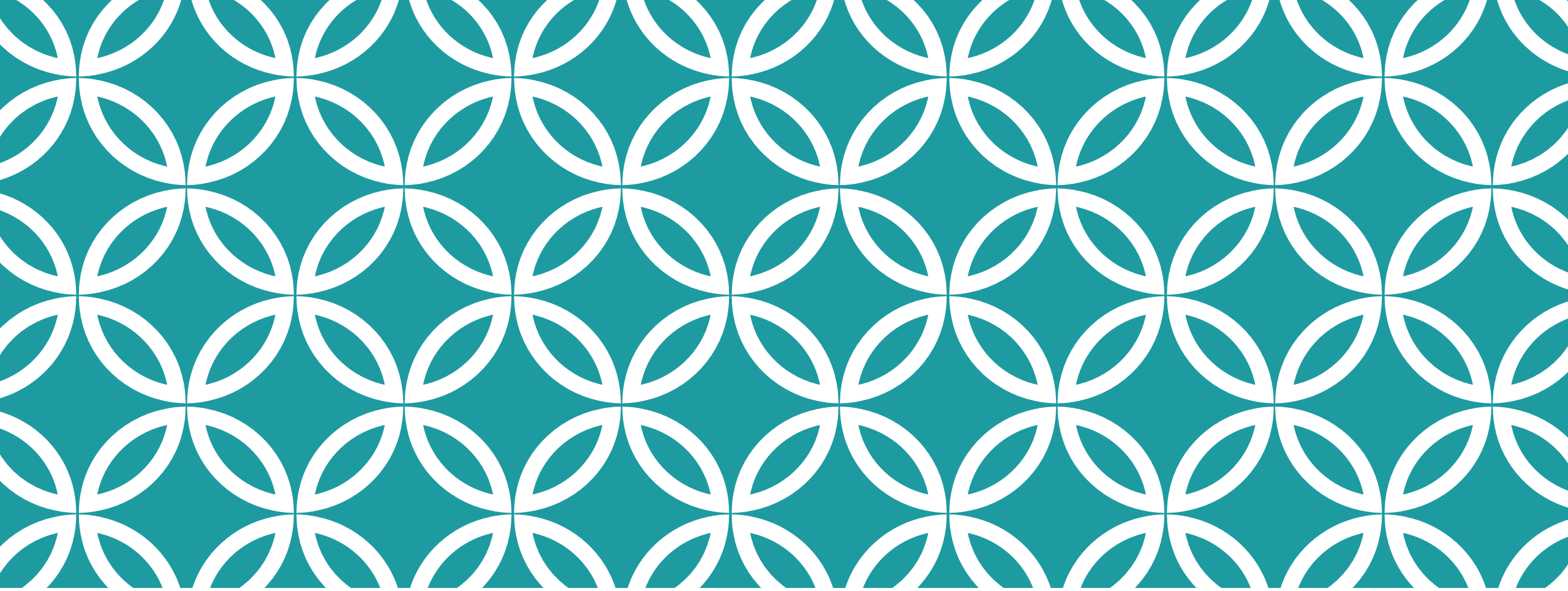
İşe Alistirma

5378
sayılı Yasa

Engelli

5510
sayılı Yasa

Sigortalı

REHABİLİTASYON İLE GÖREVLİ KURUM VE KURULUŞLAR

KURUMLARIN REHABİLİTASYON İLE İLGİLİ GÖREVLERİ

1. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
2. Sağlık Bakanlığı
3. Türkiye İş Kurumu
4. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastaneleri
5. Hacettepe Mesleki Rehabilitasyon Merkezi

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

BAKANLIKLARA BAĞLI, İLGİLİ, İLİŞKİLİ KURUM VE KURULUŞLAR İLE DİĞER KURUM VE KURULUŞLARIN TEŞKİLATI HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ
KARARNAME NUMARASI: 1

MADDE 65 – (1) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

d) Engellilerin ve yaşlıların her türlü engel, ihmal ve dışlanmaya karşı toplumsal hayata ayrımcılığa uğramadan ve etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; belirlenen ulusal politika ve stratejilerin uygulanmasını koordine etmek, engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, engellilerin mesleki rehabilitasyonunu sağlayacak tedbirler almak

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI)

MADDE 71 - (1) Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

b) **Engelliliğin önlenmesi** ile **engellilerin** eğitimi, istihdamı, **rehabilitasyonu**, ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlanarak toplumsal hayata katılmaları ve diğer konularda ulusal düzeyde politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek,

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI)

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

MADDE 76 – (1) İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

ç) Meslekî eğitim görenler, **rehabilite edilenler**, özel risk grupları ve kamu hizmetlerinde çalışanlar da dahil olmak üzere tüm çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı **korunmaları amacıyla gerekli çalışmaları yaparak tedbirlerin alınmasını sağlamak**,

Ek Bilgi: İlgili Genel Müdürlüğün 9.11.2018 tarihli Bakanlık 180 gün eylem önerisi

Eylem Adı:

İş kazası veya meslek hastalığına maruz kalan bireylere yeni meslek kazandırma merkezleri oluşturulması (Maliyet öngörülmemektedir.)

Açıklama:

Ülkemizde yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle mesleğini icra edemeyecek durumda olanlar ile ilgili özel sektör işbirliği ile yeni meslek edinmelerini sağlamaya yönelik mesleki rehabilitasyon merkezleri kurulacaktır.

SAĞLIK BAKANLIĞI

CUMHURBAŞKANLIĞI TEŞKİLATI HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ
KARARNAME NUMARASI: 1

MADDE 352 - (1) Herkesin bedenî, zihnî ve sosyal bakımdan tam bir iyilik hâli içinde hayatını sürdürmesini sağlamak amacıyla, Sağlık Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması ve önlenmesi için çalışmalar yapmak,
- b) Teşhis, tedavi ve **rehabilite edici sağlık hizmetlerinin yürütmek,**

SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (SAĞLIK BAKANLIĞI)

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 355 - (1) Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır: a) Her türlü koruyucu, teşhis, tedavi ve **rehabilite edici** sağlık hizmetlerini planlamak, teknik düzenleme yapmak, standartları belirlemek ve bu hizmetler ile sunucularını sınıflandırmak, bununla ilgili iş ve işlemleri yaptırmak,

Ek Bilgi:

16.06.2020 ve 23.06.2020 GSS-Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı ile,

13.07.2020 tarihinde Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü-Çalışan Sağlığı Daire Başkanlığı ile,

13.07.2020 tarihinde Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü-Bütçe ve Projeler Daire Başkanlığı ile

Yapılan görüşmelere istinaden;

22.07.2020 tarihli E.8703835 sayılı yazı ile Sağlık Bakanlığına görüş yazısı yazılmıştır. 23.07.2020 tarihinde elden Sağlık Hizmetleri G.M., Halk Sağlığı G.M ve Kamu Hastaneleri G.M.'ne teslim edilmiştir.

SAĞLIĞIN GELİŞTİRİLMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (SAĞLIK BAKANLIĞI)

Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü

MADDE 357 - (1) Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

ç) Halk sağlığının korunması ve geliştirilmesi, hastalık risklerinin azaltılması, önlenmesi ve teşhis, tedavi ve **rehabilite edici** sağlık hizmetlerinin daha verimli kullanılabilmesi için uyarıcı, bilgilendirici ve eğitici mahiyette programlar hazırlamak veya hazırlatmak,

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (SAĞLIK BAKANLIĞI)

Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü

MADDE 362 -(1) Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

b) Sağlık kuruluşlarında her türlü koruyucu, teşhis, tedavi ve **rehabilite edici** sağlık hizmetlerinin yürütülmesini sağlamak, faaliyetleri izlemek ve değerlendirmek, iyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmak,

TÜRKİYE İŞ KURUMU

Kurumun görevleri

MADDE 617 – (1) Kurumun görevleri şunlardır:

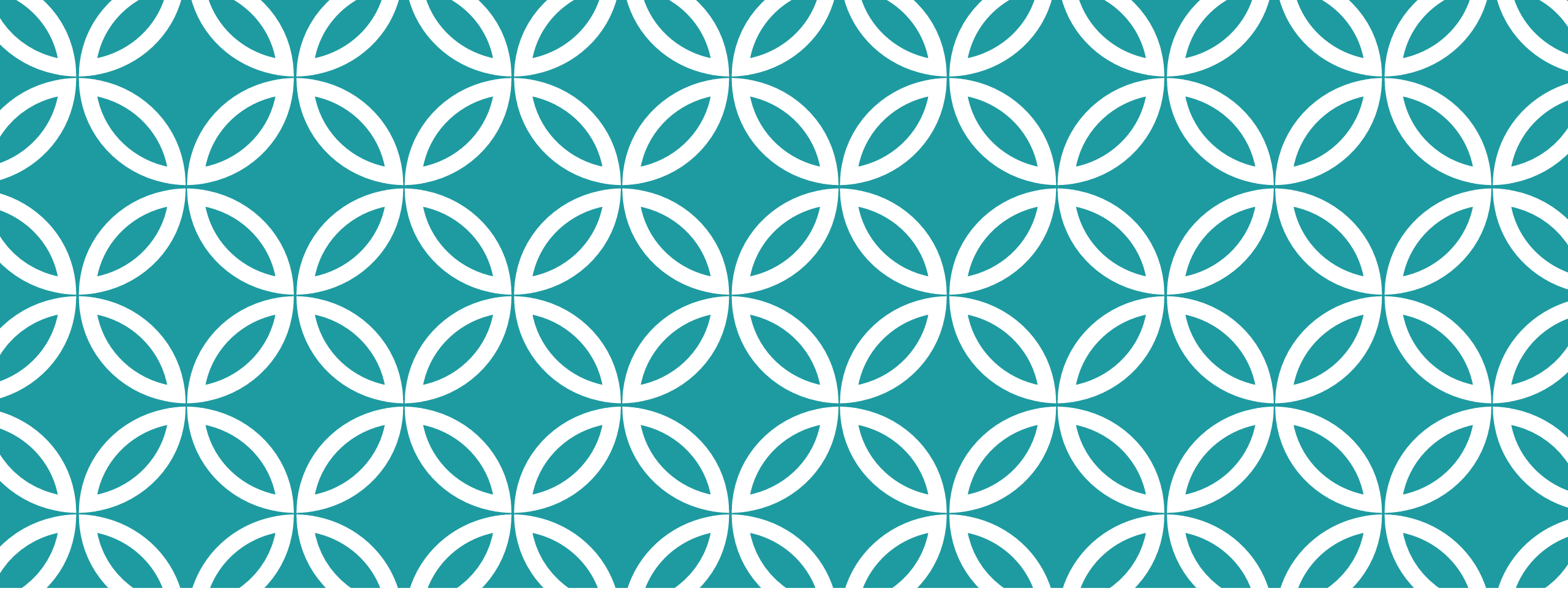
c) İş ve meslek analizleri yapmak, yaptırmak, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri vermek, verdirmek, **işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme**, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirmek ve uygulamak, istihdamdaki işgücüne eğitim seminerleri düzenlemek.

Hizmet birimlerinin görevleri

MADDE 623 – (1) Hizmet birimlerinin görevleri şunlardır:

b) Aktif İşgücü Hizmetleri Dairesi Başkanlığı:

2) İstihdamda özel politika gerektiren grupların istihdamını kolaylaştırıcı **mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek** veya verdirmek, diğer işgücü yetiştirme ve uyum programlarını uygulamak.

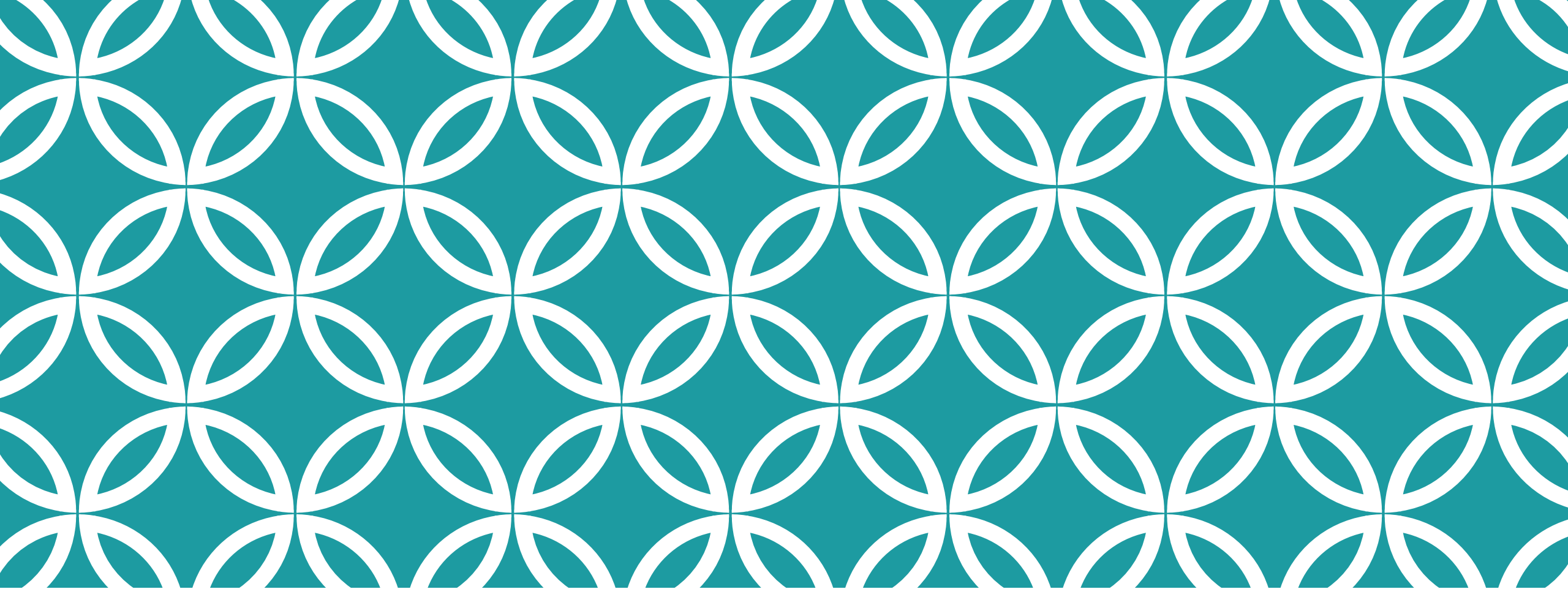
REHABİLİTASYONA İLİŞKİN MEVCUT KAPASİTE

Tablo 7.1. Dallara Göre Hastane ve Yatak Sayıları, 2018

Dallar	Hastane	Yatak
Genel Hastane	1.423	212.883
Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi	25	4.826
Göz Hastalıkları Hastanesi	25	316
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	19	2.904
Göğüs Hastalıkları Hastanesi	12	3.569
Psikiyatri Hastanesi	11	3.887
Çocuk Hastalıkları Hastanesi	4	1.339
Kalp ve Damar Cerrahisi Hastanesi	4	599
Kemik Hastalıkları Hastanesi	3	436
Meslek Hastalıkları Hastanesi	2	246
Onkoloji Hastanesi	2	712
Ortopedi ve Travmatoloji Hastanesi	1	33
Lepra Hastanesi	1	34
Lösemili Çocuklar Hastanesi	1	75
Spastik Çocuklar Hastanesi ve Rehabilite Merkezi	1	54
Toplam	1.534	231.913

Ek Bilgi: 2018 yılı itibariyle, hali hazırda Sağlık Bakanlığına bağlı, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi sayısı **19** adettir. Bu hastanelerin yatak kapasitesi **2.904** adettir.

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

ANA KURGU |

REHABİLİTASYON KAPSAMI VE PAYDAŞLAR

Rehabilitasyon Kapsamı

Finansman

Sağlık
Hizmeti

İstihdam

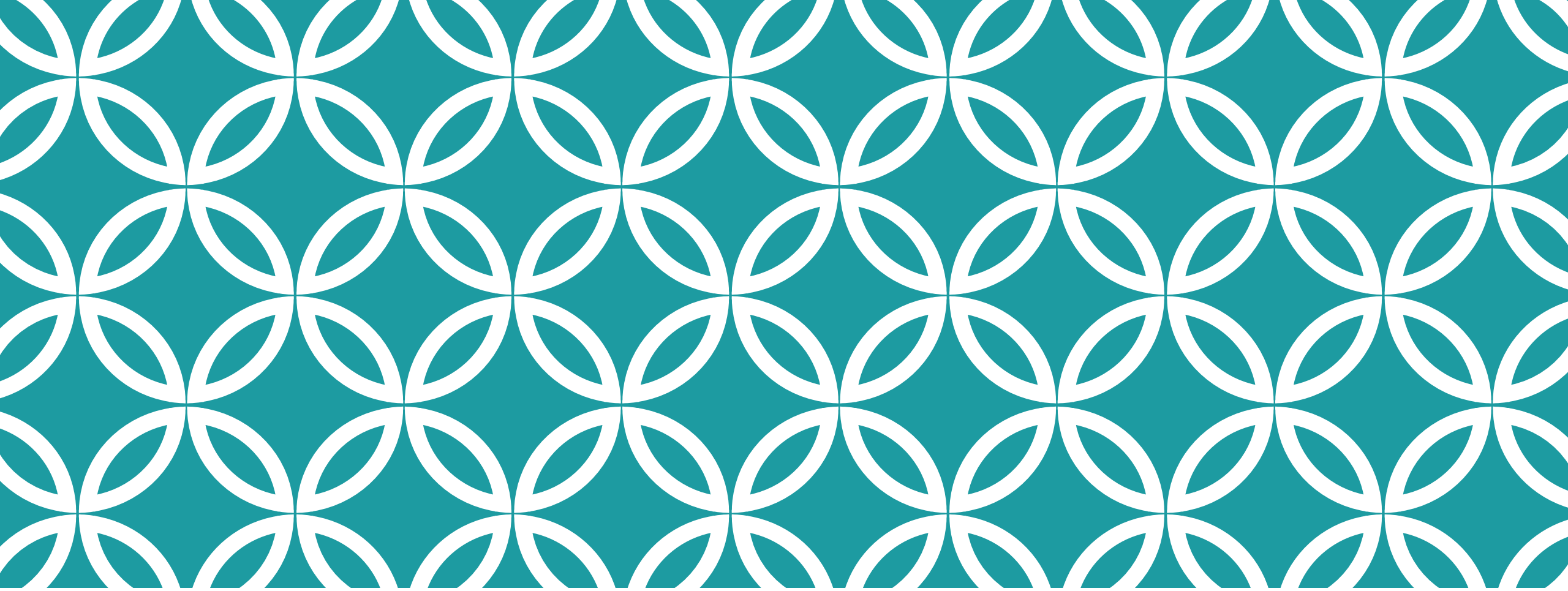
Mevzuat

Sosyal
Güvenlik
Kurumu

Kamu ve Özel
Sağlık Hizmeti
Sunucuları

Türkiye İş
Kurumu

Tüm Paydaşlar

TEŞEKKÜR EDERİM.

Yılmaz AKKOYUN
Sosyal Güvenlik Uzmanı